

**MÜZİK ESERLERİNİN KARAOKE VE COVER
VERSİYONLARININ SOSYAL MEDYA
ORTAMLARINDA SUNULMASININ 5846 SAYILI
FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

*Examination of Providing Cover and Karaoke Versions of Musical
Works on Social Media Platforms in Accordance with Law No.
5846 Intellectual and Artistic Works*

Pelin KARAASLAN*
Ahunur AÇIKGÖZ**

ÖZET

İnternet, toplumun sosyal ve kültürel hayatında oldukça önemli bir yere sahip olan fikir ve sanat eserlerine erişim imkanını ve yöntemlerini gün geçtikçe artırmakta, dönüştürmektedir. Günümüzde internet kullanıcılarını aktif bir konuma taşıyan sosyal medya platformlarında bireyler aktif eylemlerini hukukun çizdiği sınırlar içerisinde gerçekleştirmek zorundadırlar. Bir fikir ve sanat eserinin sosyal medyanın “renkli dünyasına” aidiyeti bu eserleri konu alan eylemlerin hukuki sınırlarının belirlenmesini daha da önemli bir noktaya taşımaktadır. İşte dijital çağda, teknolojinin sunduğu erişilebilirlik sayesinde birçok birey, başkalarına ait müzik eserlerinin *cover*’larını veya karaoke versiyonlarını oluşturup sosyal medya platformlarında geniş kitlelerle paylaşmaktadır. İlk bakışta eğlenceli gözükken ve bireylerin kendi yeteneklerini ve ilgi alanlarını daha geniş bir kitleye sergileme fırsatını sağlayan bu süreç, belirli kurallara riayet edilmediği takdirde müzik eserleri sahipleri ile bağlantılı hak sahiplerinin 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri

Makalenin Geliş Tarihi: 13.03.2024, **Makalenin Kabul Tarihi:** 30.05.2024.

* Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Fikri Mülkiyet Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: pgkaraaslan@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5695-192X.

** Arş, Gör, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Fikri Mülkiyet Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: acikgozahu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8301-7072.

Kanunu'ndan doğan haklarının ihlaline yol açabilir. Bu makale, sözü geçen eylemlerle ilgili olarak anılan Kanun çerçevesinde hangi durumlarda ne tür hak ihlallerinin oluşabileceğini incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: müzik eseri, sosyal medya, karaoke, *cover* parça, telif hakkı

ABSTRACT

Internet occupy a significant position in enhancing and transforming access to intellectual and artistic works, which are crucial to the social and cultural life of society. Social media platforms, which elevate internet users to an active status, necessitate that individuals conduct their actions within the legal boundaries set forth by law. The affiliation of an intellectual or artistic work to the “colorful world” of social media brings the legal limits of actions concerning these works into sharper focus, making the determination of these boundaries even more crucial. In the digital age, the accessibility offered by technology enables individuals to create and share covers or karaoke versions of musical works owned by others with wide audiences on social media platforms. At first glance, this process appears entertaining and provides individuals the opportunity to showcase their talents and interests to a broader audience. However, if certain rules are not adhered to, it could lead to the infringement of rights of music work owners and related rights holders under the Intellectual and Artistic Works Law No. 5846. This article aims to explore the types of rights infringements that can occur in relation to the aforementioned actions within the framework of the mentioned Law.

Keywords: musical work, social media, karaoke, cover track, copyright

GİRİŞ

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun¹ (FSEK) amacı, fikir ve sanat eserlerini meydana getiren eser sahipleri ile eserle bağlantılı hak sahiplerinin manevi ve mali haklarını belirlemek, korumak, bu haklardan yararlanma şartlarını düzenlemek, öngörülen esas ve usullere aykırı yararlanma halinde yaptırımları tespit etmektir (FSEK m. 1). Kanun'un eser kategorilerinden birini oluşturan müzik eserleri de söz konusu bu haklara ve

¹ RG, 13.12.1951, S. 7931. FSEK bundan sonraki açıklamalarda “Kanun” olarak da anılmıştır.

öngörülen korumaya konu olmaktadır. Sadece eğlence amacıyla gerçekleştirilen bazı fiiller dahi FSEK'in müzik eserlerine sağladığı korumayı ihlal edebilir. Zira başkalarına ait müzik eserlerinden doğan hakların ihlal edilmiş sayılmaları için bu eserlerin ticari amaçla kullanılması şart değildir². Günümüzde oldukça popüler etkinlikler olan karaoke ve *cover* da ihlale yol açabilecek eğlence amaçlı fiillerdendir. İnternet üzerinde, bu tür eğlence amaçlı fiillerin icrası sonucunda ortaya çıkan kayıtlarla sıklıkla karşılaşıldığından, başkalarına ait müzik eserlerinin karaoke veya *cover* versiyonlarının sosyal medya ortamında yayımlanmasının hangi durumlarda, ne tür hak ihlallerine sebep olabileceğinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Bu çerçevede çalışmada öncelikle, müzik eseri ve bu eserlerin karaoke ve *cover* versiyonlarına ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur. Ardından müzik eserlerinin ne olduğu ve müzik eserleri üzerinde FSEK'e göre hak sahibi olabilecek kişiler tespit edilmiştir. Zira, müzik eserlerinin son halini alarak topluma ulaşmasında birden fazla kişinin dahil söz konusu olabileceğinden öncelikle çalışmaya konu eylemlerin kimlerin haklarını ihlal edebileceği belirlenmelidir. Ardından müzik eserleri üzerinde hak sahibi olabilecek kişilerin hakları ve bu haklara konu eylemlerin üçüncü kişiler tarafından hukuka uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için Kanun'da aranan şartlar genel itibariyle ortaya konulmuştur. Yine, tek bir eylemle birden fazla kişinin hakkının ihlal edilebileceği bir sistemde bu bağlantıların ortaya konulması kanaatimizce önem taşımaktadır. Nihayet müzik eserlerinin kullanım şekline ilişkin farklı ihtimaller dikkate alınarak karaoke ve *cover* versiyonların üçüncü kişiler tarafından sosyal medya platformlarında paylaşılması eylemi FSEK çerçevesinde ele alınmıştır. Hemen belirtmek gerekir ki; sosyal medya platformlarının sorumluluğu ayrı bir makale konusu olabilecek derecede geniş bir konu olması nedeniyle çalışma kapsamı dışında kalmakta olup makalede yalnızca müzik eserlerinin karaoke ve *cover* versiyonlarını icra eden ve sosyal medya üzerinden paylaşan kişilerin eylemleri incelenmiştir.

² Kanun'da yasaklanan tipik davranışın gerçekleştirilmesi, yine Kanun'da düzenlenen istisnalar kapsamında değerlendirilemediği sürece ihlalin varlığı için yeterlidir.

I. MÜZİK ESERİNDE KARAOKE VE COVER KAVRAMLARI

A. Müzik Eseri

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda musiki (müzik) eserleri, “her çeşit sözlü ve sözsüz besteler” olarak ifade edilmiştir (FSEK m. 3). Dolayısıyla müzik eseri dendiğinde akla şarkının bestesi gelmelidir. Bir müzik bestesinin, “sahibinin hususiyetini içeren³” her parçası müzik eseri olarak nitelendirilebilir⁴.

Müzik eserleri, bir muhtevayı seslerle şekillendiren, işitsel olarak istifade edilebilecek eserlerdir⁵. Bu eserlere örnek olarak operalar, operetler, senfoniler, oda müziği, şarkılar, caz, pop müzik, hit şarkılar, film müziği veya serbest doğaçlamalar verilebilir. Müzik eserlerinde ifade aracı, birbiri ardına gelen notaların oluşturduğu belirli ton dizileridir⁶. Ton dizileri, akla gelebilecek herhangi bir şekilde; örneğin insan sesi, müzik aletleri, elektronik veya mekanik cihazlar, hayvan sesleri, doğa sesleri veya diğer ses kaynakları aracılığı ile oluşturulabilirler⁷. Öte yandan müzik eseri, belirli tonal teorilerin veya öğretilerin gözetilmesine bağlı değildir⁸. Bilinen müzik teorilerinin ve öğretilerinin uygulanmadığı müzik eserleri de FSEK'in sağladığı korumadan yararlanabilir. Ayrıca eserin nota olarak mı ifade edildiğinin, yoksa bir ses taşıyıcısına mı kaydedildiğinin de bir önemi yoktur. Özünde sabit olmayan (herhangi bir yere tespit edilmeyen) ve sadece performans yoluyla icra edilen doğaçlama bir müzik parçası bile FSEK ile korunabilir⁹.

³ Hususiyet kavramına yönelik geniş bilgi için bkz. Ünal Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet Hukuku*, 5. Baskı (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012), 103 vd.; Levent Yavuz, *Türkiye Alıca ve Fethi Merdivan, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu*, C. 1, 2. Baskı (Ankara: Seçkin, 2014), 62 vd.; Fırat Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2008), 92 vd.

⁴ Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 120.

⁵ Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet*, 123.

⁶ Thomas Dreier ve Gernot Schulze, *Kommentar zum Urheberrechtsgesetz*, 7. Auflage (München: Beck, 2022), § 2 Rn. 134.

⁷ Artur-Axel Wandtke ve Winfried Bullinger, *Praxiskommentar Urheberrecht*, 6. Auflage (München: Beck, 2022), § 2 Rn. 68.

⁸ Dreier ve Schulze, *Kommentar zum Urheberrechtsgesetz*, § 2 Rn. 135.

⁹ Hayri Bozgeyik, “Fikir ve Sanat Eserlerinde Hususiyet,” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 25, no. 3 (2009): 206 vd.; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 129; Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet*, 124.

Müzik eserleri, eseri oluşturan ton dizileri, ritim, armoni gibi ifade araçlarının bütünüyle birlikte hususiyet içeren bir yaratım oluşturduğu ölçüde korunur¹⁰. Müzik eserlerine hususiyet katan unsur, yalnızca müzikal ifade araçları değil, aynı zamanda bireysel enstrümanların kullanım şekli bir başka ifadeyle, enstrümantasyon ve orkestrasyon da olabilir¹¹. Hususiyetin sağladığı koruma ise melodi, motif ve temaların oluşturduğu genel izlenime yöneliktir¹². Tek tek notalar, belirli bas sesleri, akorlar veya perküsyon figürleri gibi melodik olmayan diğer unsurlar ya da iyi bilinen ritmik yapılar gibi geleneksel müzik bilgisinin bir parçası olan öğeler hiç kimseye özgülenemez, toplumun ortak malı olarak kalır¹³.

Müzik eserlerinin korunması için aranan “hususiyet”, müzikal ifadenin sahibinin özelliğini ve bireyselliğini yansıtması anlamına gelir. Bestecinin biçimlendirici faaliyetinin sanatsal değer, akılda kalıcılık ve tanınma etkisi gibi özellikler göstermesi aranmaz¹⁴. Müzikteki melodi ile motif ve temanın etkileşimine dayanan genel izlenimin, nispeten düşük derecede de olsa özgünlük taşıması yeterlidir. Müzik eserinin gerekli hususiyeti sağlayıp sağlamadığı, toplumun müzikle ilgili konularda makul ölçüde bilgi sahibi olan kesiminin gözünden değerlendirilmelidir¹⁵.

Her ne kadar müzik eserlerinde korunan şey asıl olarak beste ise de FSEK m. 3’te müzik eserinin “*her nevi sözlü ve sözsüz besteler*” olarak ifade edilmesinden yola çıkarak, besteye bir şarkı sözünün eşlik ettiği durumlarda, söz ve bestenin birlikte “müzik eseri” olarak korunduğu sonucuna ulaşılmaktadır¹⁶. Bununla birlikte şarkı sözünde (güftede) hususiyet içeren bir anlatım varsa; bu anlatımın münferit olarak FSEK m. 2/1 kapsamında “dil ile ifade edilen bir eser (ilim ve edebiyat eseri)” olarak korunması da

¹⁰ Wandtke ve Bullinger, *Praxiskommentar Urheberrecht*, § 2 Rn. 68. Hususiyet kriterinin müzik eserlerindeki görünümü için ayrıca bkz. Hasan Serat Gökçek: “Elektronik Dans Müziğinde Hususiyet,” *Yaşar Hukuk Dergisi* 5, no. 1 (2023): 142 vd.

¹¹ Cahit Suluk, Temel Nal ve Rauf Karasu, *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 7. Baskı (Ankara: Seçkin, 2023), 91.

¹² Suluk, Karasu ve Nal, *Fikri Mülkiyet*, 91.

¹³ Wandtke ve Bullinger, *Praxiskommentar Urheberrecht*, § 2 Rn. 71.

¹⁴ Dreier ve Schulze, *Kommentar zum Urheberrechtsgesetz*, § 2 Rn. 139.

¹⁵ Wandtke ve Bullinger, *Praxiskommentar Urheberrecht*, § 2 Rn. 71.

¹⁶ Tekinalp, *Fikri Mülkiyet*, 123; Yavuz, Alica ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 118; Engin Erdil, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Şerhi*, C. 1, 3. Baskı (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2009), 141. Kanun’un müzik eserlerini besteye özgülemesi konusunda bir eleştiri için bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 128.

mümkündür. Örneğin, “Fikrimin İnce Gülü” başlıklı müzik eseri hem sözlerin söyleniş aralıklarını, tonunu, ritmini belirleyen bestesi hem de “fikrimin ince gülü/kalbimin şen bülbülü...” şeklinde devam eden sözleriyle birlikte FSEK’e göre müzik eseri şeklinde korunur. Ancak müziğin “fikrimin ince gülü/kalbimin şen bülbülü...” şeklinde devam eden güftesi ayrıca ilim ve edebiyat eseri olarak da FSEK korumasından yararlanabilir.

Günümüzde internet, sosyal medya platformları gibi çeşitli dijital ortamlar aracılığıyla insanlar arasındaki sosyalleşme ve etkileşim büyük ölçüde arttı. İnsanların dünya genelinde bağlantı kurmalarını, iletişime geçmelerini ve farklı fikir ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlayan bu platformlardaki artış, kişilerin yeteneklerini ve ilgi alanlarını daha geniş bir kitleye sergileme fırsatını beraberinde getirdi. İnternetin sunduğu imkanların artışı kullanıcıları yalnızca içeriğe muhatap pasif alıcı konumundan bizatihi içerik üreten kişi konumuna geçirdi. İşte, başkalarına ait müzik eserlerinin karaoke veya *cover* versiyonlarının sosyal medya ortamında sunulmasına dair eğilim de bu sürecin bir parçasıdır.

B. Karaoke

Karaoke, dilimize yerleşmiş ve eş anlamlısı mevcut olmayan bir sözcük olmasına rağmen, Türk Dil Kurumu sözlüğünde tanımı bulunmayan bir kavramdır. *Cambridge* sözlüğünde karaoke, popüler şarkıların müziklerinin bir makine aracılığıyla çalındığı, sözlerin ise insanlar tarafından söylendiği, aslen Japonya’ya özgü bir eğlence biçimi olarak tanımlanır¹⁷. İşin eğlence yönü, şarkının sözlerinin çalınan müziğe uygun ve eş zamanlı olarak seslendirilmesi çabasında kendisini gösterir. Zira karokede şarkının müziği canlı bir orkestra tarafından değil, sabit bir cihaz vasıtasıyla çalınmakta; bu nedenle de müziğin tonunun ve temposunun seslendiren kişiye göre ayarlanması imkanı bulunmamaktadır. O halde, video paylaşım sitelerinde sıklıkla kullanılan “Karaoke versiyon” ifadesi, seslerin orijinaline uygun bir şekilde bir başkası tarafından seslendirilmek üzere, başkasına ait bir şarkının müziğinin aynen çalındığı müzik parçası anlamında kullanılmaktadır. Bu versiyonlarda müziğe muhatapın eşlik etmesini sağlamak için şarkının sözleri de ekranda yansıtılmaktadır.

¹⁷ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-turkish/karaoke>, erişim tarihi 29.05.2024. Japonca’da karaoke, kısaltılmış bir bileşik kelimedir: “kara” boş anlamına gelen “karappo” kelimesinden gelir ve “oke” de “okesutura” yani orkestranın kısaltmasıdır. Bkz. <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/karaoke>, erişim tarihi 29.05.2024.

C. Cover

Dilimize yerleşmiş bir başka kavram olan *cover* ise *Cambridge* sözlüğünde halihazırda kaydedilmiş bir şarkının bir başkası tarafından yeniden kaydedilmesi olarak tanımlanmıştır¹⁸. Bu şekilde farklı biri tarafından yeniden kaydedilen müzik eserleri “cover versiyon” ya da “cover parça” şeklinde adlandırılmaktadır.

Türkçe’de *cover*’ı tam olarak karşılayan bir sözcük bulunmamakla birlikte, Türkçe internet siteleri üzerinde arama yapıldığında, genellikle *cover* sözcüğünün yanında, parantez işareti içerisinde “aranjman” ifadesinin de yer aldığı görülmektedir¹⁹. Ancak bu kavramların birebir aynı anlamı ifade ettiği kesin bir şekilde söylenemez²⁰. Bir eserin farklı bir müzik tarzı veya türünde yeniden icra edilmesi için yapılan aranjman, bir müzik eserinin orijinal kompozisyonunun değiştirilerek yeniden düzenlenmesidir. Aranjman sırasında, orijinal eserin ahenk ve melodisi hissedilebilecek şekilde eserin temposu, tonalitesi, enstrümantasyonu ve hatta bazen melodik yapısı değiştirilebilir²¹. Klasik bir eserin jazz tarzında yeniden düzenlenmesi bir aranjman örneği olabilir²². Her ne kadar "aranjman" kavramı genellikle

¹⁸ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-turkish/karaoke>, erişim tarihi 29.05.2024.

¹⁹ Örneğin; bir kavramın anlamını arayan ortalama bir internet kullanıcısının başvuracağı ilk kaynak olan *Vikipedi*’nin Türkçe versiyonunda *cover* ve aranjman aynı madde altında eş anlamlı olarak kullanılmıştır. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Aranjman>, erişim tarihi 29.05.2024.

²⁰ Yine *Vikipedi*’nin İngilizce versiyonunda “*cover version*” ve “*arrangement*” farklı maddeler altında farklı şekilde tanımlanmıştır. *Cover* versiyon için bkz. https://en.wikipedia.org/wiki/Cover_version, erişim tarihi 29.05.2024. Aranjman için bkz. <https://en.wikipedia.org/wiki/Arrangement>, erişim tarihi 29.05.2024. *Cover* versiyonun dar veya aranjmanı da içerecek şekilde geniş bazı farklı tanımları için bkz. Jing Bei, “Cover Version and Copyright: Based on Copyright (Amendment) Bill 2014 of Hong Kong,” içinde *14th Asia-Pacific Regional Conference of the International Telecommunications Society (ITS): "Mapping ICT into Transformation for the Next Information Society"*, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/171925/1/Bei-updated.pdf>, (Kyoto: International Telecommunications Society (ITS), 2017), 3, erişim tarihi 29.05.2024.

²¹ Roy Evans, “Musical Arrangements: The Unprotected Intellectual Property,” *Media Law & Policy* 5, no. 3 (1997): 24-25.

²² Hip-hop ve jazz kültürünün yaygın olduğu Amerika Birleşik Devletleri’nde müzik aranjmanları ve telif hukuku ilişkisi bu iki tür üzerinden çok fazla sayıda karara konu olmuştur. Bkz. John R. III Zoesch, “Discontented Blues: Jazz Arrangements and the

müziğin yapısal ve enstrümantal yönlerine atıfta bulunsa da bununla sınırlı olmak zorunda değildir. Eserin orijinalinden farklı bir şekilde sunulmasını içeren tüm değişiklikler aranjman olarak kabul edilebilir. Bir şarkının sözlerinde yapılan değişiklikler de şarkının genel anlamını, temasını veya duygusal etkisini değiştirmesi ve orijinal eserle aynı melodiye sahip olsa bile, dinleyiciye farklı bir deneyim sunması açısından bir aranjman örneği olarak görülebilir.

O halde *cover*'da temel amaç, bir eseri farklı bir ses veya tarzla yeniden seslendirmek iken, aranjmanda eserin orijinal yapısının değiştirilerek farklı bir tarz veya türde yeniden yaratılması amaçlanır. *Cover*'da genellikle orijinal şarkının melodisi ve sözleri korunurken, aranjmanda bu öğeler de dahil olmak üzere eserin birçok özelliği değiştirilebilir. Her iki süreç de yaratıcılık gerektirse de, aranjman genellikle orijinal esere kıyasla daha radikal değişiklikler ve yaratıcılık gerektirir. Müzikte yapılan aranjmanın sahibinin hususiyetini taşıması şartıyla “işlenme eser” olarak nitelendirilmesi ve aranjörlerin de “işlenme eser sahibi” olarak görülmesi bu nedenledir²³.

Her ne kadar *cover* ile aranjman kavramları arasında yukarıda belirtilen nitelikte farklılıklar olsa da bu çalışmada *cover*, ülkemizde de gündelik kullanıma yerleştiği şekliyle şarkının yalnızca seslendirme tarzı ve tonalite gibi bazı özelliklerinde yapılan değişiklikleri değil, sözlerinde yapılan değişiklikler ile orijinal kompozisyonunda yapılan düzenlenmeleri (aranjman) de kapsar şekilde geniş anlamıyla kullanılmıştır. Böylece müzik eserinde yapılacak değişikliklere ilişkin hukuki değerlendirmenin daha geniş bir çerçevede ortaya konması amaçlanmıştır.

II. YARARLANILAN MÜZİK ESERİNİN SAHİBİNİN VE BU ESERLE BAĞLANTILI HAK SAHİPLERİNİN HAKLARI

A. Müzik Eseri Sahibi ve Hakları

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu m. 1/B-b ve m. 8/1'de eser sahibi “eseri meydana getiren kişi” olarak tanımlanmış; eser ise “sahibinin hususiyetini

Case for Improvements in Copyright Law,” *Catholic University Law Review* 55, no. 3 (2006): 872 vd.; Olufunmilayo B. Arewa, “From J.C. Bach to Hip Hop: Musical Borrowing, Copyright and Cultural Context,” *North Carolina Law Review* 84, no. 2 (2006): 571 vd.

²³ Aranjmanın yaratıcılık gerektirdiği konusunda bkz. Evans, “Musical Arrangements,” 24.

taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulü” olarak ifade edilmiştir (FSEK m. 1/B-a). Bu bakımdan eser sahibi; esere kendi özgünlüğünü, yaratıcılığını, özelliklerini aktaran ve böylelikle ona hususiyet kazandıran kişidir. Müzik eserleri bakımından bu kişi kural olarak eserin bestecisidir. Sıklıkla karşılaşılan bir durum olmamakla birlikte, şayet eserin birden fazla bestecisi varsa, bu kişilerin esere yaptığı katkının niteliği göz önünde bulundurularak eser sahipliğinin türü belirlenmelidir²⁴.

Bu itibarla, bir müzik eserinde bestecilerin katkısı ayrılmaz bir bütün teşkil ediyorsa, eserin sahibi, esere katkı sunan kişilerin birliği olacaktır (FSEK m. 10). Ancak eser birden fazla kısma ayrılabilir ve kişilerin kendi hususiyetlerini yansıtan katkıları belirlenebiliyorsa, bunların her biri meydana getirdiği kısmın sahibi sayılacaktır (FSEK m. 9). Örneğin, müziğin ilk yarısının A, diğer yarısının B tarafından bestelenmesi ve her iki kısmın da kendi bestecisinin hususiyetini taşıması halinde, A ve B, kendilerine ait bölüm açısından eser sahibi olur.

Birden fazla eser sahipliği daha ziyade sözlü bestelerde karşılaşılan bir durumdur. Sözlü bestelerde, birden fazla münferit eserin, birlikte kullanılmak ve yönetilmek üzere eser sahiplerinin aralarında yaptığı bir sözleşme gereği birbirine bağlanması söz konusudur. Bu tür eserler “ortak eser” olarak adlandırılır²⁵. Ortak eserde kısımlara ayrılabilen her eser kendi başına korunmaya devam eder²⁶. Dolayısıyla güfte yazarı ve besteci, eserin bütünü üzerinde “ortak eser sahibi” olarak nitelendirilirken, kendilerine ait kısım üzerinde münferit eser sahibi olurlar.

Ortak veya iştirak halinde meydana getirilen eserler üzerindeki eser sahipliğini, işlenme eser üzerindeki eser sahipliğinden ayırt etmek gerekir. İşlenme eser, diğer bir eserden istifade suretiyle vücuda getirilip de bu esere

²⁴ Birden fazla kişinin eser sahipliği hakkında detaylı bilgiler için bkz. Mustafa Ateş, *Fikri Hukukta Eser Sahipliği* (Ankara: Adalet, 2012), 188 vd.

²⁵ Tekinalp, *Fikri Mülkiyet*, 150; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 270; Ateş, *Eser Sahipliği*, 246; Erdil, *Şerh C. I*, 144. “Bağlı eser” olarak da adlandırılan FSEK m. 9’daki eserlere ilişkin detaylı bilgi ve bu eserlerin FSEK m. 10 kapsamında kalan “birlikte eser” kavramı ile karşılaştırılması için detaylı olarak bkz. Ceren Demirel, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun 10. Maddesi Bağlamında Birden Fazla Eser Sahibi Tarafından Meydana Getirilen Eserler ve Eser Sahipleri Birliği* (Ankara: Savaş, 2017), 28 vd.

²⁶ Ateş, *Eser Sahipliği*, 196.

nispetle müstakil olmayan ve işleyenin hususiyetini taşıyan fikir ve sanat mahsulüdür (FSEK m. 1/B-c). Bu eserlerin “başlıcaları” FSEK m. 6’da sayılmıştır. Müzik aranjman ve tertipleri²⁷ örnek gruplarından birini oluşturur (FSEK m. 6/1-4). İşlenme eserlerde de asıl eser sahibinin hususiyeti ve işleyenin hususiyeti olmak üzere birden fazla kişiye ait “hususiyet” bir arada bulunmaktadır²⁸. Ancak ortak veya iştirak halinde meydana getirilen eserler “bağımsız bir eser” üzerinde birden fazla kişinin hususiyetinin bulunması durumuyla ilgiliyken, işlenme eser “asıl esere bağımlı” bir eserdir²⁹. Başka bir ifadeyle, işlenme eserde birden fazla kişinin bir eseri ilk kez birlikte meydana getirme iradesi bulunmamaktadır; daha önce meydana getirilmiş bir eserin, bir başkası tarafından yeni bir biçime büründürülmesi söz konusudur³⁰. FSEK m. 8/2’de yer alan açık hüküm uyarınca, işlenme bir eserin sahibi, asıl eser sahibinin hakları saklı kalmak şartıyla onu işleyendir³¹. Buna göre, işlenme bir eserin varlığı halinde kendisinden yararlananın eserin sahibi, yalnızca söz konusu bu orijinal (işlenen) eserin sahibi olarak kalacak, işlenme eser üzerinde eser sahipliğinden doğan bir hak elde edemeyecektir.

²⁷ Ayiter, müzik aranjman ve tertiplerini “Temel esere sadık kalmak şartıyla yapılacak olan varyasyon ve parafrazlar, enstrümantasyonlar bir bestenin bir müzik aleti ile çalınmaya elverişli hale getirilmesi, çalgı sayısı ve seslerinin artırılması ve eksiltilmesi gibi fikri çabalar” olarak tanımlamaktadır. Bkz. Nuşin Ayiter, *Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri* (Ankara: Sevinç Matbaası, 1982), 69. Bu bağlamda örneğin, bir türkünün piyanoda çalınmak üzere düzenlenmesi veya orkestra eseri halinde getirilmesi işlemdir. Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet*, 137; Engin Erdil, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İşlenme Eserler* (İstanbul: Beta, 2003), 62; Şafak Erel, *Türk Fikir ve Sanat Hukuku*, 3. Baskı (Ankara: Yetkin, 2009), 64. Müzik eserinde seslerin, ton çeşidinin ve ritmin değiştirilmesi, bestenin örneğin tiz değil pes perdeden çalınması, potporiler gibi değişiklikler eseri işlenme eser yapmaz. Bkz. Ayiter, *Hukukta Fikir ve Sanat*, 69.

²⁸ Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. I*, 158.

²⁹ Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 159; Erdil, *İşlenme Eserler*, 42.

³⁰ Örnekler için bkz. Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet*, 137 vd. İşlenme eserden bahsedebilmek için asıl eserin başka bir biçime büründürülmesi gerektiğinden bir besteye güfte eklenmesi ile meydana getirilen müzik eseri işlenme eser değil, yeni bir müzik eseridir. Y. 11. HD, E.2008/10206, K.2010/1372, 08.02.2010, (Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. I*, 171).

³¹ Aşağıda görüleceği gibi işleme hakkı eser sahibine tanınan haklardan biri olduğundan eserin işlenmesi için eser sahibinin izninin alınması şarttır. Bkz. aşağı. III. A. 1. Bununla beraber, eser sahibinden izin alınmaksızın eseri işleyen kişi de “izinsiz işlenme” üzerinde *ipso iure* eser sahipliği sıfatını kazanır. Bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 170; Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet*, 134; Ateş, *Eser Sahipliği*, 174. Bu çerçevede hükümde yer alan “asıl eser sahibinin hakları saklı kalmak” şartının isabetsiz olduğu yönünde bkz. Erdil, *İşlenme Eserler*, 45.

FSEK, eser sahiplerine birtakım münhasır haklar tanımaktadır. Bir eser meydana getirildiğinde, eser sahipleri, eser üzerinde doğrudan (herhangi bir kayıt, tescil vs. işleme gerek kalmaksızın) bu hakları elde ederler^{32 33}.

Eser sahibinin hakları, FSEK’te “manevi haklar” ve “mali haklar” olarak iki başlığa ayrılmıştır. Eser sahibinin manevi haklarını, esere aleniyet kazandırma hususunda karar verme ve eserin kamuya sunulma zamanı ile sunulmuş tarzını belirleme (örneğin, bestelenen şarkıyı belirli bir tarihte yapılacak konser ile tanıtma) yetkisi (FSEK m. 14); eseri kendi adı veya takma adı ile yahut adsız olarak umuma sunma veya yayımlama yetkisi (FSEK m. 15) ve eserde veya eser sahibinin adında kısaltma, ekleme gibi çeşitli değişiklikler yapılmasını engelleme yetkisi (FSEK m. 16) oluşturur. Manevi haklar, eserin malik ya da zilyedinin belirli davranışlardan kaçınmasını isteme yetkisini de içerir (FSEK m. 17). Örneğin; müzik eserlerinde eser sahibi, bestenin el yazısıyla yazılmış aslının mülkiyetini bir başkasına devretmiş dahi olsa, gerekli durumlarda bu asıldan geçici bir süre için yararlanmayı talep etme hakkına sahiptir.

Eser sahibine tanınan mali haklar ise işleme hakkı (FSEK m.21), çoğaltma hakkı (FSEK m. 22), yayma hakkı (FSEK m. 23), temsil hakkı (FSEK m. 24) ve umuma iletim hakkıdır (FSEK m. 25). Müzik eserinden onu değiştirmek dönüştürmek suretiyle faydalanma hakkı işleme hakkının³⁴; eseri herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen veya kısmen, doğrudan veya dolaylı, geçici veya sürekli olarak kopyalamak çoğaltma hakkının konusudur. Örneğin, bir albümün CD gibi fiziksel veya mp3 gibi dijital kopyalarını üretmek³⁵ ya da albümü dijital ortamlara yüklemek, albümü indirmek³⁶ gibi eylemler çoğaltma eylemidir. Yine, çoğaltılan nüshaları kiralamak, ödünç vermek, satışa çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak fiilleri³⁷ (örneğin; müzik

³² Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 236.

³³ Ancak FSEK m. 13/3’e göre eser sahipleri isteğe bağlı olarak tescil işlemi gerçekleştirebilir. Aynı maddeye göre fonogram ve film yapımcılarının yapımlarını “hak ihdas etme amacı taşımaksızın” kayıt ve tescil ettirmeleri gerekir.

³⁴ Detaylı olarak bkz. Savaş Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku* (İstanbul: On İki Levha, 2012), 102.

³⁵ Veysel Başpınar ve Doğan Kocabey, *İnternette Fikrî Hakların Korunması* (Ankara: Yetkin, 2007), 109; Tekin Memiş, *Fikrî Hukuk Bakımından İnternet Ortamında Müzik Sunumu* (Ankara: Seçkin, 2002), 109; Zehra Özkan, *Karşılaştırmalı Hukukta Müzik Eserlerinin Dijital İletimi* (Ankara: Yetkin, 2008), 88.

³⁶ Başpınar ve Kocabey, *İnternette Fikrî Haklar*, 126; Memiş, *Müzik Sunumu*, 114-115.

³⁷ Örneğin; eser nüshasının bağış veya trampa sözleşmesine konu edilmesi ya da şirkete sermaye olarak getirilmesi gibi durumlarda da yayma hakkının kullanılması söz konusudur. Bkz. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 954-955.

CD'lerinin piyasada satışı) yayma hakkının konusudur. Temsil hakkı ise doğrudan ve dolaylı temsil olarak iki başlık altında incelenmektedir. Bir müzik eserinin dinleyicilerin hazır bulunduğu bir ortamda³⁸ icra edilmesi gibi eseri, doğrudan doğruya umumi mahallerde³⁹ okumak, çalmak, oynamak ve

³⁸ Eser sahibinin münhasır hakkına giren temsil eylemi için eylemin muhatabının “belli bir yerde toplanmış” bir kitle olması gerektiği konusunda bkz. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 1031.

³⁹ Doktrinde FSEK m. 24'te kullanılan “umumi mahal” kavramı eleştirilmektedir. Zira, temsil fiilinin eser sahibinin münhasır hakkının kapsamına girebilmesi için temsilin gerçekleştirildiği fiziksel mekandan (örneğin, boş bir cadde veya konser salonu vb.) ziyade temsil fiilinin kimin huzurunda gerçekleştirildiği önem taşımaktadır. Bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 378. Bu çerçevede “umumi mahalden” anlaşılması gereken aralarında kişisel bağlantı bulunmayan kitleyi ifade eden “umum” kavramıdır. Bkz. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 1036-1037. Umum kavramına ilişkin geniş bilgi için bkz. Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 100 vd. “Umumi mahal” ifadesinin temsilin umum önünde gerçekleştirilmesi anlamını da taşıdığı kabul etmekle beraber kanaatimizce bu ifade temsil hakkının söz konusu olabilmesi için temsilin hitap ettiği kitlenin “belli bir yerde toplanmış olmasını” da şart kılmaktadır. Temsil hakkı kapsamına giren eylemlerin “belli bir yerde toplanmış kişilerden” hareketle tanımlanması için bkz. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 1031. Bu nedenle “umumi mahal” ifadesinin kullanılması isabetsiz değil bilakis temsili özellikle umuma iletim hakkından ayıran temel unsurdur. Şöyle ki; temsilin umuma iletim hakkı ile ilişkisi FSEK m. 24/2'de düzenlenen “temsilin umuma arz edilmek üzere vukubulduğu mahalden başka bir yere herhangi bir teknik vasıta ile nakline” ilişkin dolaylı temsil hakkında ortaya çıkmaktadır. FSEK m. 24'ün madde başlığından anlaşılacağı üzere hükümde “temsil hakkı” düzenlendiği ve umuma iletim hakkı FSEK m. 25'te ayrı bir hak olarak kabul edildiği için m. 24/2'deki “başka bir yer” ifadesi FSEK m. 25'teki iletimin muhatabı “umumdan” farklı olarak anlamlandırılmalıdır. Başka bir deyişle FSEK m. 25'te hakkın muhatabı “kitle” belirleyici olmaktadır FSEK m. 24/2'de naklin gerçekleştirileceği “yer” önem taşımaktadır. FSEK m. 25'te kitle olarak “umuma” atıf yapılması bu kitlenin bulunduğu yerin önemli olmadığını göstermekte FSEK m. 24/2'de ise “başka bir yere” atıf yapılması umumun bu yerde hazır bulunması gerektiği anlamını da ihtiva etmektedir. İşte m. 24/2'deki “başka bir yer” ifadesi de temsil hakkının özünü oluşturan FSEK m. 24/1'de yer alan “umumi mahal” ile aynı anlamda yorumlanmalı ve vasıta ile gerçekleştirilen naklin “belli bir yerde toplanmış kişilere” karşı gerçekleştirilmesi gerektiği kabul edilmelidir. Buna göre, örneğin icranın umumi mahalde, başka bir deyişle “belli bir yerde toplanmış bir kitle” önünde gerçekleştirilmediği bir durumda FSEK m. 24/1'deki doğrudan temsil hakkı ihlal edilmiş olmayacaktır. Bu icranın televizyondan yayınlanması FSEK m. 25/1 anlamında umuma iletim hakkı, icranın televizyon vasıtasıyla “belli bir yerde toplanmış bir kitleye” sunulması ise FSEK m. 24/2 anlamında dolaylı temsil hakkı kapsamında kalacaktır. Karş. Tekinalp, *Fikri Mülkiyet*, 194; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 377; Yavuz Kaplan, *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunmasına*

göstermek gibi eylemler doğrudan temsil hakkının⁴⁰; işaret, ses veya resim nakline yarayan aletlerle dinleyicilerin hazır bulunduğu bir ortamda⁴¹ eserin bu dinleyicilerin istifadesine sunulması⁴² ile temsilin gerçekleştiği yerden başka bir yere herhangi bir teknik vasıta ile nakledilmesi ise dolaylı temsil hakkının konusudur⁴³ ⁴⁴. Umuma iletim hakkı ise FSEK m. 25'te yayın, yeniden yayın hakkı ve umuma erişim sağlama hakkı olmak üzere üç farklı görünüşüyle düzenlenmiştir⁴⁵. İnceleme konusu açısından umuma erişim sağlama hakkının ayrı bir önem taşıdığı söylenebilir. Zira, bu hakkın konusunu gerçek kişilerin kendi seçtikleri yer ve zamanda esere erişimin mümkün kılınacak şekilde eserin umuma sunulması oluşturmaktadır. Günümüz teknolojileri açısından gerçek kişilerin kendi seçtikleri yer ve zamanda esere erişimini mümkün kılan ortamın internet ortamı olduğunda şüphe bulunmamaktadır⁴⁶.

Uygulanacak Hukuk (Ankara: Seçkin, 2004), 140-141. Eseri icra (temsil) eden ancak bu icrayı umumi bir mahalde gerçekleştirmeyen kişilerin umuma iletim hakkının ihlalden sorumlulukları katılan sıfatıyla müteselsil sorumluluk esasına göre belirlenmelidir. Karaoke eylemi özelinde gerçekleştirilen bu konudaki bazı açıklamalar için bkz. aşağıda III. B. 2.

⁴⁰ Suluk, Karasu ve Nal, *Fikri Mülkiyet*, 123; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 377.

⁴¹ Bkz. dn. 39.

⁴² Örneğin, bir konseri kayıt altına alan bir CD'nin bir yerde hazır bulunan insanlara çalınması gibi. Bkz. Suluk, Karasu ve Nal, *Fikri Mülkiyet*, 124.

⁴³ Örneğin, bir canlı bir konserin görüntü ve ses nakline yarayan bir araçla (örneğin, hoparlörle) başka bir yerde hazır bulunan insanlara nakledilmesi gibi. Suluk, Karasu ve Nal, *Fikri Mülkiyet*, 124.

⁴⁴ Doğrudan ve dolaylı temsil ayrımı yalnızca teorik bir ayrım olmamakta temsil hakkının hukuki işlemlere konu edilmesi durumunda bu ayrım önem taşımaktadır. Şöyle ki; sözleşmede açıkça belirtilmediği sürece temsil hakkının kendisinin veya kullanım hakkının devri yalnızca doğrudan temsil yetkisini kapsar. Bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 377; Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 1032.

⁴⁵ Detaylı olarak bkz. Mustafa Ateş, "Eser Sahibinin Umuma İletim Hakkı ya da 'E-Haklar': FSEK'in 25. Maddesine Dair Genel Bir Değerlendirme," içinde *Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2012*, ed. Tekin Memiş (Ankara: Yetkin, 2013), 17-54. Bununla birlikte Bozbel, bu üç hakka ek olarak FSEK m. 25/2'nin ilk cümlesinde yer alan, eserin telli veya telsiz araçlarla satışının da madde kapsamında ayrı bir hak olarak düzenlendiğini ifade ederek umuma iletim hakkını toplam dört başlık altında incelemiştir. Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 196.

⁴⁶ Bu hakkın internetin gelişimiyle beraber uluslararası düzenlemelerde yerini bulduğu ve hakkın internet ortamında gerçekleştirilecek umuma sunumlarla ilgili olduğu konusunda detaylı olarak bkz. Başpınar ve Kocabey, *İnternette Fikri Haklar*, 128-129. Bununla beraber eylemin internet ortamında gerçekleştiriliyor olması mutlaka erişim

B. Müzik Eseriyle Bağlantılı Hak Sahipleri ve Bu Kişilere Tanınan Haklar

Bağlantılı hak sahibi kavramı, eser sahibi olmamakla birlikte eser ile ilintili bazı haklara sahip olan gerçek ya da tüzel kişileri ifade eder. FSEK, eser sahiplerinin haklarının yanı sıra bağlantılı hak sahiplerinin haklarını koruyan düzenlemeler de içermektedir⁴⁷. Bağlantılı hak sahipleri; eser sahibinin manevi ve mali haklarına zarar vermemek kaydıyla ve eser sahibinin izniyle eserleri icra eden veya yorumlayan icracı sanatçılar, seslerin ilk tespitini yapan fonogram yapımcıları, radyo ve televizyon yapımcıları (FSEK m. 80/I-1) ile filmlerin ilk tespitini gerçekleştiren film yapımcıları (FSEK m. 80/I-2) olarak belirlenmiştir. Film yapımcıları dışındaki bağlantılı hak sahipleri “komşu hak sahipleri” olarak da adlandırılmaktadır (FSEK m. 1/B-k).

Müzik eserleri bakımından özellikle icracı sanatçıların ve fonogram yapımcılarının bağlantılı hak sahipliği önem taşır. İcracı sanatçılar bir eseri özgün bir biçimde yorumlayan, tanıtan, anlatan, söyleyen, çalan ve çeşitli biçimlerde icra eden sanatçılardır (Eser Sahibinin Haklarına Komşu Haklar Yönetmeliği⁴⁸ m. 4/b). Dolayısıyla bir müzik parçasını seslendirenler de besteyi çalanlar da icracı sanatçı olarak nitelendirileceklerdir. Bununla beraber, FSEK m. 80/I-1’e göre icracı sanatçının bağlantılı hak sahibi olarak nitelendirilebilmesi için eser sahibinin izni şarttır.

Fonogram ise sinema eseri gibi görsel-işitsel eserler içindeki ses tespitleri hariç olmak üzere, bir icrada yer alan seslerin veya diğer seslerin⁴⁹ veya ses

sağlama yoluyla umuma iletim hakkının kullanıldığı anlamına gelmez. Örneğin; internet üzerinde gerçekleştirilen canlı bir yayın varsa kişilerin kendi seçtikleri zamanda esere erişim sağlaması mümkün kılınmadığı için erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkından söz edilemeyecektir. Daha detaylı açıklamalar için bkz. aşağıda.

⁴⁷ Bu düzenlemeler ile amaçlanan eserin topluma ulaşmasına maddi anlamda katkı sağlayan kişilerin hem emek ve yatırımlarının korunması hem de teşvik edilmesidir. Detaylı olarak bkz. Azra Arkan, *Eser Sahibinin Haklarına Bağlantılı Haklar* (İstanbul: Vedat, 2005), 30 vd.; Ahmet Kılıçoğlu, *Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar*, 8. Baskı (Ankara: Turhan, 2022), 235 vd.

⁴⁸ RG, 16.11.1997, S. 23172.

⁴⁹ Kanun’daki tanımda yer alan “diğer sesler” ifadesi nedeniyle icracı sanatçıların aksine fonogram yapımcısı olarak nitelendirilmek için ilk tespitte konu seslerin eser niteliğinde olmasının şart olmadığı kabul edilmektedir. Bkz. Levent Yavuz, Türkay Alica ve Fethi Merdivan, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu*, C. 2, 2. Baskı (Ankara: Seçkin, 2014), 2524; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 728. Bununla birlikte,

temsillerinin tespit edildiği ses taşıyıcısı fiziki ortamı ifade eder (FSEK m. 1/B-f). Bir eserin bu şekilde tespitini gerçekleştiren kişilere de fonogram yapımcıları denir. Öte yandan FSEK her yapımcıyı değil, sadece seslerin “ilk tespitini” gerçekleştiren kişileri fonogram yapımcıları sıfatıyla bağlantılı hak sahibi olarak kabul etmiştir (FSEK m. 80/I-1-B). Bu bağlamda tespit; seslerin, ses temsillerinin veya ses ile görüntülerin, anlaşılabilir, çoğaltılabilir veya iletilebilir şekilde bir araca kaydedilmesi işlemi ifade eder (FSEK m. 1/B-e). O halde, bir müzik eserinin beste ve varsa güftesiyle icrasını ilk defa kayıt altına alan kişiler fonogram yapımcıları olarak FSEK korumasını haiz olacaklardır. İcracı sanatçılar gibi fonogram yapımcılarının da bağlantılı hak sahibi olarak nitelendirilebilmeleri için eserin ilk tespitini eser sahibinin izniyle gerçekleştirmiş olmaları gerekir (FSEK m. 80/I-1).

İcracı sanatçı ve fonogram yapımcılarının haklarını belirtmeden önce ifade etmek gerekir ki; bağlantılı hak sahibi olarak nitelendirilerek Kanun’dan doğan hakların edinilmesi farklı bir mesele, bu haklara konu eylemlerin ilgili bağlantılı hak sahipleri tarafından hukuka uygun olarak gerçekleştirilebilmesi farklı bir meseledir. Şöyle ki; FSEK m. 80/I-1 hükmü nedeniyle icra ve kayıt fiillerini “eser sahibinin izniyle”⁵⁰ gerçekleştiren icracı sanatçılar ve fonogram

Kılıçoğlu, Kanun’da eser niteliği taşımayan seslerin bağlantılı haklar aracılığıyla korunmasının isabetsiz olduğunu ve bu tür tespitlerin şartları varsa FSEK m. 84’te düzenlenen haksız rekabet hükmüne göre korunması gerektiğini savunmaktadır. Bkz. *Kılıçoğlu, Fikri Haklar*, 242. Aynı yönde bkz.: Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 135.

⁵⁰ Bu izin eser sahibinin mali haklarının bir parçası olarak kabul edilir. Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 276; Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2541. İcracı sanatçılar bakımından temel olarak bu izin eserin temsiline (icrasına) ilişkin, fonogram yapımcıları bakımından ise eserin çoğaltılmasına ilişkin olacaktır. Bkz. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2454, 2527; Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 276; Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 56, 142. FSEK m. 80/I-1’deki “eser sahibinin izni” ibaresinden açıkça anlaşılacakla beraber eser sahibinin mali haklarına ilişkin bu izinlerin FSEK m. 52’ye tâbi olduğu kabul edilmektedir. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2463; Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 58. FSEK m. 80/I-1-B’de fonogram yapımcılarının eser sahibinden ve icracı sanatçıdan mali hakları kullanma yetkisini devraldıktan sonra belirtilen haklara sahip olacağı düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca fonogram yapımcısının Kanun’daki hakları elde edebilmesi için ayrıca icracı sanatçıdan izin alması gerekir. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2525; Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 142. Her ne kadar FSEK m. 80/I-1-B’de icracı sanatçıdan tüm mali hakların devralınması gerektiği şeklinde bir anlam çıkarılmaktaysa da bu hak esasen icranın tespiti üzerindeki haktır. Bkz. Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2526-2527. *Nal ve Suluk’a* göre FSEK m. 80/I-1-B hükmü hatalı bir düzenlemedir. İlgili kişilerden haklar devralınmasa bile fonogram yapımcıları haklarını eser sahibi ve icracı sanatçı

yapımcıları bağlantılı hak sahibi sıfatını kazanarak FSEK m. 80'de belirtilen hakları eser sahibinin ayrıca bir izni aranmaksızın *ipso iure* elde ederler⁵¹. Buna göre bu haklar bağımsız nitelikte mutlak haklardır ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilirler. Bununla beraber, aşağıda görüleceği üzere bağlantılı hak sahiplerine tanınan haklar eser sahibinin mali hakları ile ilişki içerisinde, eser sahibinin mali haklarına konu eylemleri zorunlu olarak içeren eylemlere yönelik haklardır. Dolayısıyla her ne kadar, izinle birlikte bağlantılı hak sahipleri kendilerine tanınan bağlantılı hakları *ipso iure* elde edinmiş olsalar da eserden ekonomik olarak yararlanabilmek için eser sahibinden mali hakların kendisini veya kullanma haklarını da devralmalıdırlar⁵². Bu işlem, bağlantılı hak konusu eyleme ilişkin izinle beraber ya da ayrı bir sözleşme aracılığıyla gerçekleştirilebileceği gibi bağlantılı hak konusu eylemle (örneğin, eserin icrası ile) sınırlı ya da sınırsız bir yetkinin verilmesini de içerebilir⁵³.

FSEK icracı sanatçılara, icralarının tespit edilmesine, bu tespitin çoğaltılmasına, satılmasına, dağıtılmasına, kiralanmasına ve ödünç verilmesine, umuma iletimine ve yeniden iletimine ve temsiline izin vermek veya bu fiilleri yasaklamak hususunda haklar tanımıştır (FSEK m. 80/I-1-A-2). Ayrıca icracı sanatçılar, söz konusu mali haklardan bağımsız olarak ve bu hakları devretmelerinden sonra dahi, tespit edilmiş icraları ile ilgili olarak uygulama şartlarının gerektirdiği durumlar hariç, icralarının sahibi olarak tanıtılmalarını ve icralarının kendi itibarlarını zedeleyebilecek şekilde tahrif edilmesi ve bozulmasının önlenmesini talep etme hakkına da sahiptirler (FSEK m. 80/I-1-A-1)⁵⁴. Fonogram yapımcıları da benzer şekilde eser sahibinin ve icracı sanatçının izni ile yapılan tespit, doğrudan veya dolaylı olarak çoğaltılması, dağıtılması, satılması, kiralanması ve kamuya ödünç verilmesi; işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletimi

dışında üçüncü kişilere karşı ileri sürebilmelidir. Bkz. Suluk, Karasu ve Nal, *Fikri Mülkiyet*, 155.

⁵¹ Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 276; Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2453. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 721.

⁵² Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2455 vd.; Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 57-58. Aksi olarak *Erel*, hakların kullanılması için ayrı bir sözleşmeye ihtiyaç olmadığını icraya ilişkin iznin icra ile sınırlı olarak icranın ekonomik olarak değerlendirilmesine ilişkin müteakip tasarrufları da kapsayacağını belirtmektedir. *Erel, Türk Fikir*, 214.

⁵³ Yavuz, Alıca ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2527.

⁵⁴ Bağlantılı hak sahiplerine Kanun'da tanınan tek manevi hak yalnızca icracı sanatçılara tanınan bu haklardır.

ve yurt içinde henüz satışa çıkmamış veya başka yollarla dağıtılmamış tespitlerin aslının veya çoğaltılmış nüshalarının satış yoluyla veya diğer yollarla dağıtılması hususunda izin verme ve yasaklama hakkına sahiptir (FSEK m. 80/I-1-B). Dikkat edilirse icracı sanatçıların, eser ile bağlantılı bir hak olarak “temsil” hakkına sahip oldukları FSEK m. 80’de açıkça belirtilmişken, fonogram yapımcılarına tanınan haklar arasında “temsil hakkı” sayılmamıştır. Ancak FSEK’te açıkça yer almasa da fonogram yapımcılarının, icranın ilk tespitini içeren fonogramlar üzerinde “temsil” hakkına sahip olmamaları için geçerli bir sebep yoktur⁵⁵. Kaldı ki Eser Sahibinin Haklarına Komşu Haklar Yönetmeliği m. 12/c’de, ticari dolaşıma konmuş ses taşıyıcılarının radyo ve televizyon kuruluşları ya da başka kuruluşlar tarafından yayınlanması ya da kamuya açık yerlerde temsil edilmesi durumunda fonogram yapımcısından izin alınması gerekliliği açıkça belirtilmiştir. O halde, fonogram yapımcıları da icranın ilk tespitini konu alan temsil (fonogramın dinletilmesi, çalınması, oynatılması) eylemleri üzerinde hak sahibidirler.

III. MÜZİK ESERLERİNİN KARAOKE VE COVER VERSİYONLARININ SOSYAL MEDYA ORTAMLARINDA PAYLAŞILMASININ ESERLE İLİŞKİLİ HAKLARA ETKİSİ

A. Eserle İlişkili Hakların Kullanılmasına Dair Genel Esaslar

1. Eser Sahipliğinden Doğan Hakların Kullanılmasına Dair Esaslar

Müzik eserlerinin sahipleri söz konusu manevi ve mali hakları kullanma hususunda kural olarak münhasıran yetkilidir. Müzik eserinin farklı kısımları farklı kişilerce oluşturulmuş ve böylece ortak bir eser meydana getirilmişse, eserin bütününe konu alan fiillerin gerçekleştirilmesinde aksi kararlaştırılmış olmadıkça eser sahipleri müştereken hareket etmelidir. Eser sahiplerinden biri manevi veya mali hakkın kullanılmasına haklı bir sebep olmaksızın iştirak etmezse, diğer taraf, kullanım izni verilmesi için mahkemeye başvurabilir (FSEK m. 9/2). Ortak eserin bütününe ilgilendirmeyen münferit kısımlar bakımından ilgili kısmın eser sahibi, kendine ait kısım üzerinde kendi eser sahipliğinden doğan manevi ve mali hakları kullanabilir. İştirak halinde meydana getirilen eserlerin varlığı durumunda ise FSEK m. 10’a göre bunlar üzerindeki haklar adi şirket hakkındaki hükümleri çerçevesinde kullanılır

⁵⁵ Bkz. Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 192-193; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 384; Yavuz, Alica ve Merdivan, *Yorum C. 2*, 2540; Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 153.

(FSEK m. 10/2). Eser sahiplerinden biri, birlikte yapılacak bir tasarrufa geçerli bir sebep olmaksızın müsaade etmezse, bu müsaade mahkemece verilebilir.

Eser sahibine tanınan münhasır haklara konu eylemlerin üçüncü kişilerce hukuka uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için kural olarak eser sahibinin izni şarttır. Bu izin ya ilgili hakkın kullanımını konu alan bir ruhsat sözleşmesi ile ya da hakkın devrini konu alan bir sözleşme ile verilebilir. Hemen belirtmek gerekir ki, mali hakların hem ruhsat hem de devir sözleşmelerine konu olabilmesi mümkünken manevi hakların bu sözleşmelere konu olabilmesi mümkün değildir. Zira, hakka yönelik sözleşmelere ilişkin geçerlilik şartını düzenleyen FSEK m. 52’de de yalnızca mali haklardan söz edilmiştir. Bu hükme göre, “*Mali haklara dair sözleşme ve tasarrufların yazılı olması ve konuları olan hakların ayrı ayrı gösterilmesi şarttır.*” Bununla beraber, manevi hakların da kullanımı konusunda başkalarının yetkilendirilmesi mümkündür (FSEK m. 19). FSEK bu yetkilendirme işlemi için herhangi bir şekli geçerlilik şartı öngörmemiştir. Ancak öğretide, manevi hakların kullanımı bakımından yapılan yetkilendirmelerde de hangi hakka ilişkin işlem tesis edildiğinin belirtilmesi gerektiği, genel olarak “manevi haklarının kullanım yetkisini devrediyorum” şeklinde bir beyanın geçerli olamayacağı savunulmaktadır⁵⁶.

Hakların kullanımına ilişkin izin bakımından belirtmek gerekir ki, mali haklar devir sözleşmesine konu edilmişse bu takdirde bu hakların kullanılmasına ilişkin izin eser sahibinden değil hakkı devralan kişiden alınmalıdır. Bu durumda da söz konusu izin FSEK m. 52 uyarınca yazılı bir şekilde verilmelidir. Ancak FSEK m. 49’a göre “*Eser sahibi veya mirasçılardan mali bir hak veya böyle bir hakkı kullanma ruhsatını iktisap etmiş olan bir kimse, ancak bunların yazılı muvafakatiyle bu hakkı veya kullanma ruhsatını diğer birine devredebilir.*”

Müzik eserinin birden fazla kişi tarafından meydana getirildiği durumlarda eser üzerindeki haklara ilişkin izinlerin kim tarafından verileceği belirlenmelidir. Buna göre ortak eser şeklinde meydana getirilen bir eserin varlığı halinde eser sahipleri kendi meydana getirdikleri kısımlar bakımından gerekli izinleri verme konusunda yetkili olacaklardır. Örneğin; yine “Fikrimin İnce Gülü” başlıklı müzik eseri ele alınacak olursa; bu müzik eserinin bütünü üzerinde gerçekleştirilecek fiiller eser sahiplerinin Kanun’da düzenlenen

⁵⁶ Cennet Alas Şekerbay, “5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda Manevi Hakları Kullanma Yetkisi,” *Terazi Hukuk Dergisi* 12, no. 128 (2017): 80.

hakları kapsamına girmekteseyse hem beste hem de güfte sahiplerinin izni aranır. Bu anlamda eserin bütününe ilişkin tasarrufların oybirliği ile yapılması gerekmektedir⁵⁷. Ancak, yalnızca besteyi konu alan bir fiil söz konusuysa beste sahibinin/sahiplerinin izni yeterli olacaktır. Aynı şekilde yalnızca güfteyi konu alan bir fiil söz konusuysa güfte sahibinin/sahiplerinin izni yeterlidir⁵⁸. İştirak halinde meydana getirilen eserler bakımından ise, uygulamada, güfte ve bestenin farklı kişilerce bağımsız olarak meydana getirildiği eserlere daha sık rastlanıldığından iştirak durumunun daha ziyade güfte sahipleri ile beste sahiplerinin kendi aralarındaki ilişkide ortaya çıkabileceği söylenebilir. İştirak ilişkisi çerçevesinde ortaya konan eserler üzerindeki hakların kullanılması, bu kapsamda üçüncü kişilere izin verilmesi bakımından da adi şirkete ilişkin hükümler uygulanacaktır (FSEK m. 10/2)⁵⁹.

Mali hakların kullanımı için hak sahiplerinden izin almak gerekmele birlikte, eser sahiplerinin, haklarının üçüncü kişilerce kullanımını takip etmek üzere meslek birliklerini yetkilendirmeleri de sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Telif Hakları Alanında Meslek Birlikleri Yönetmeliği'ne⁶⁰ göre meslek birlikleri, yegâne veya esas amacı birden fazla hak sahibi adına, müşterek menfaatleri doğrultusunda hakların toplu yönetimini sağlamak olan, kâr amacı gütmeyen ve Kanun ile bu Yönetmelik hükümlerine göre kurulmuş özel hukuka tâbi tüzel kişiyi ifade eder (madde 3/1-j)⁶¹. Hak sahipleri, meslek birliğine üye olabilmek için Meslek Birliklerine Verilecek Yetki Belgesi Hakkında Yönetmelik⁶² esaslarına ve meslek birliklerince belirlenen koşullara uygun olarak bir yetki belgesi vermek mecburiyetindedirler. Anılan Yönetmelik m. 3'e göre, yetki belgesinin verilmesiyle birlikte "*eser sahibi ve*

⁵⁷ Erdil, *Şerh C. I*, 145. Taraflardan biri haklı bir sebep olmaksızın esere ilişkin herhangi bir tasarrufa rıza göstermezse m. 9/2 uyarınca mahkemeye başvurulabilir. Bkz. Erdil, *Şerh C. I*, 145; Ateş, *Eser Sahipliği*, 199-200.

⁵⁸ Bununla beraber, yalnızca beste veya güfte değiştirilmekle beraber müzik eseri, değiştirilmemiş beste veya güfteyle birlikte icra ediliyorsa eser bir bütün olarak tasarrufa konu edildiği için FSEK m. 9/2 uyarınca bu değişiklik için hem beste hem de güfte sahibinin izni aranır. Bu tespit, özellikle müzik eserinin değiştirilerek icra edildiği cover versiyon açısından hangi eser sahibinin hangi eyleme yönelik izin vermesi gerektiği belirlenirken önem taşıyacaktır. Bkz. aşa. III. C. 3.

⁵⁹ Detaylı olarak bkz. Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet Hukuku*, 152-153; Ateş, *Eser Sahipliği*, 215 vd.

⁶⁰ RG, 07.04.2022, S. 31802.

⁶¹ Meslek birlikleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 269 vd.

⁶² RG, 07.11.2020, S. 31297.

mali hak sahibi gerçek ve tüzel kişilerin eserler üzerindeki mali haklarının takibi, telif ücretlerinin tahsili ve bu ücretlerin dağıtımı, meslek birliği tarafından yapılır. Yetki belgesi ile verilen bu haklar, mali hak sahibinin yetki belgesinde belirttiği eserler için geçerlidir.” Meslek birliklerinin yetki belgesiyle yetkilendirildikleri durumlarda söz konusu haklara ilişkin izinlerin meslek birliklerinden alınması gerekir⁶³. Ancak belirtelim ki, meslek birliklerine takibi konusunda yetki verilebilecek haklar mali haklardır. Müzik eserinin üçüncü kişilerce kullanımı, eser sahibinin manevi haklarını da etkiliyorsa, bu kullanım için doğrudan eser sahibinden/sahiplerinden izin alınmalıdır.

İşlenme eserler bakımından da hakların kullanımına ilişkin özel bir durumdan bahsetmekte fayda vardır. İşlenme eserin sahibi, işlenme eser üzerindeki FSEK’ten doğan haklarını üçüncü kişilere karşı eser sahibi sıfatıyla ileri sürebilecek olmakla beraber⁶⁴ özellikle mali haklarını kullanabilmesi için kural olarak asıl eser sahibinden gerekli izinleri usulüne uygun olarak almalıdır⁶⁵.

⁶³ Bununla beraber, belirtmek gerekir ki; yetki belgesinin hukuki niteliği ve bu çerçevede yetkilendirmenin mali hakkın devrini mi yoksa tam veya basit ruhsat şeklinde kullanım hakkını mı içerdiği, yoksa yalnızca hakkın takibi için dava açma yetkisi mi verdiği, Meslek Birliklerine Verilecek Yetki Belgesi Hakkında Yönetmelik’te mali hakların devrinden bahsedilse de yetkinin devri zorunlu kılıp kılmadığı, meslek birliklerinin yanında birliği yetkilendiren eser sahiplerinin de ayrıca ilgili izinleri verme konusunda yetkili olup olmayacakları hususu doktrinde tartışmalıdır. Farklı değerlendirmeler için bkz. Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 293; Şirin Aydıncık, *Fikri Haklara İlişkin Lisans Sözleşmeleri* (İstanbul: Arkan, 2006), 132 vd.; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 519; Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 296-297; Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 233; Erdil, *Şerh C. 1*, 888; Yavuz, Alica ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 1387.

⁶⁴ İzinsiz işleme olsa dahi işlenme eser sahipleri haklarını üçüncü kişilere karşı her zaman ileri sürebilir. Bkz. Yavuz, Alica ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 161; Ateş, *Eser Sahipliği*, 182; Erdil, *İşlenme Eserler*, 46.

⁶⁵ FSEK m. 20/4’e göre “Bir işlenmenin sahibi, kendisine bu sıfatla tanınan mali hakları, işleme hususunun serbest olduğu haller dışında, asıl eser sahibinin müsaade ettiği nispette kullanılabilir.” Ancak ifade edelim ki; usulüne uygun bir işleme için işleme hakkının devralınması ya da kullanım hakkının edinilmesi halinde işlenme sahibinin amaca uygun haklarını kullanabilmesi için eser sahibinin ayrıca iznine ihtiyaç olup olmadığına ilişkin doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 169; Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku*, 183; Yavuz, Alica ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 162; Suluk, Karasu ve Nal, *Fikri Mülkiyet*, 116.

Son olarak, FSEK'in, eser sahiplerinin haklarına bazı sınırlandırmalar getirdiği de unutulmamalıdır. Bunlar, mali haklara ilişkin FSEK m. 26'daki süre sınırlaması ile kamu düzeni, kamu yararı ve özel menfaat düşünceleri FSEK m. 30 vd.'da düzenlenen serbest hükümleridir.

2. Bağlantılı Hak Sahipliğinden Doğan Hakların Kullanımına Dair Esaslar

İcracı sanatçılar ve fonogram yapımcıları Kanun'un tanıdığı mali haklara konu eylemler üzerinde münhasıran yetkili olduklarından bu eylemlerin üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilebilmesi için icracı sanatçı ve fonogram yapımcısının izni gerekir. Bu izne yönelik hukuki işlemlerin de FSEK m. 52'deki şekil şartına uygun olarak yapılması gerekir. Zira Komşu Haklar Yönetmeliği m. 23'e göre; "*Komşu hak sahiplerinin haklarının devir ve intikali, 5846 sayılı kanun ile genel hükümler çerçevesinde yürütülür.*" Maddede yalnızca devirden söz edilmiş olmakla beraber mali hakların kullanımına ilişkin sözleşmelerde de FSEK m. 52'nin kıyasen uygulanması gerektiği kabul edilmektedir⁶⁶. Yine FSEK m. 42'ye göre eser sahiplerinde olduğu gibi bağlantılı hak sahipleri de meslek birliklerini yetkilendirebilir. Bu durumda bağlantılı hak konusu eylem için ilgili meslek birliklerinden izin alınması gerekmektedir⁶⁷.

B. Karaoke Versiyon Açısından Değerlendirme

1. Genel Olarak

Hemen belirtmek gerekir ki; karaoke versiyonda müzik eseri hem bestesi hem de güftesiyle birlikte aynen bir icraya konu olmaktadır. Beste bakımından esasen müziğin bestesi bir ses taşıyıcısı vasıtasıyla çalındığından doğrudan bir icranın söz konusu olmadığı düşünülebilir. Bununla beraber, karaoke eyleminin amacı çerçevesinde güfteyi doğrudan icra eden üçüncü kişi bu güfteyi melodisiyle birlikte icra etmektedir. Böyle bir durumda güftenin yanı sıra beste de insan sesi vasıtasıyla doğrudan icra edilmiş olur. O halde karaoke eyleminde hem beste taşıyıcı vasıtasıyla aynen çalındığı hem de melodisiyle birlikte güfte aynen icraya konu olduğu için müzik eserinin bütününe yönelik bir eylem söz konusudur. Dolayısıyla ortak eser sahipliği gereğince hem beste hem de güfte sahiplerinin müzik eserinin karaoke eylemine, dolayısıyla eser üzerindeki haklara konu edilmesine izin vermeleri gerekecektir.

⁶⁶ Bu konuda bkz. Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 236.

⁶⁷ Bkz. Arkan, *Bağlantılı Haklar*, 96 vd. ve 142, 182, 207.

Başkasına ait müzik eserinin karaoke versiyonu oluşturulup internet ortamında yayımlandığında, temel olarak üç fiil göze çarpmaktadır: 1) Müzik eserinin bestesi, bir ses taşıyıcı vasıtasıyla çalınmaktadır, 2) Çalınan müzik parçasının sözleri, bir kişi tarafından eş zamanlı olarak söylenmektedir, 3) Oluşturulan bu karaoke versiyon, internet ortamında sunulmakta, üçüncü kişilerce erişilebilir hale getirilmektedir. Bu üç eylem çerçevesinde karaoke versiyonların sosyal medyada paylaşılması eylemi müzik eseri sahipleri ve bağlantılı hak sahipleri açısından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Yine belirtelim ki; karaoke versiyonda müzik eseri aynı kalarak üçüncü bir kişi tarafından seslendirildiği için bu eylemin kendisinin eser sahiplerinin manevi haklarıyla ilişkisi zayıf kalmakta, manevi hakları karaoke eylemi açısından özel olarak inceleme ihtiyacı doğmamaktadır. Dolayısıyla sonraki başlıklarda karaoke versiyonun sosyal medya üzerinde paylaşılması eser sahiplerinin mali hakları çerçevesinde ele alınacaktır.

2. Eserden Doğan Haklara Etkisi

Her şeyden önce hem bestenin herhangi bir ses taşıyıcısı vasıtasıyla dinletilmesi hem de güftenin müziğin melodisiyle birlikte icra edilmesi esasen temsil eyleminin konusunu oluşturmaktadır. Ses taşıyıcısı vasıtasıyla dinletilmesi bestenin dolaylı temsili, güfte icra edilirken melodinin de icraya konu olması ise bestenin doğrudan temsili anlamına gelir. İcra ise doğrudan gerçekleştirildiği için güfte bakımından kural olarak doğrudan temsil eylemi söz konusu olacaktır⁶⁸. Ancak bu eylemlerin temsil hakkı kapsamında kalabilmesi için temsilin umuma yönelik bir temsil olması, başka bir deyişle eserin “belli bir yerde hazır bulunan”⁶⁹ ve “umum”⁷⁰ olarak nitelendirilen bir kitleye sunulması gerekir⁷¹. Bu sunum, doğrudan-dolaylı temsil ayrımının ortaya koyduğu gibi hazır bulunanlara doğrudan gerçekleştirilebileceği gibi herhangi bir vasıta aracılığıyla da gerçekleştirilebilir⁷². Oysa, sosyal

⁶⁸ Ancak karaoke eylemi görüntü ve ses nakline yarayan bir araçla başka bir yere naklediliyorsa hem güfte bakımından hem de güfteyle birlikte melodinin icraya konu olması nedeniyle beste bakımından aynı zamanda dolaylı temsil de gündeme gelecektir.

⁶⁹ Bkz. yuk. dn. 39.

⁷⁰ FSEK m. 24'teki “umumi mahal” şartının anlamının fiziksel bir mekanla değil temsilin hitap ettiği kitleyle ilgili olduğu konusunda bkz. yuk. dn. 39.

⁷¹ Ateş, “E-Haklar,” 47.

⁷² Karş. Ateş, “E-Haklar,” 47. Yazar, dolaylı temsilin bir araç vasıtasıyla gerçekleştirilmesi nedeniyle umuma iletim hakkı kapsamında düzenlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Ancak dolaylı temsilde, eser bir araç vasıtasıyla olsa bile

medyadaki paylaşımlarda muhatap kitlenin bir konser alanı ya da müziğin hoparlörle dinletildiği bir kafe, iş yeri gibi belli bir yerde hazır bulunduğu söylenemez. Dolayısıyla sosyal medyadaki paylaşımlar bakımından müzik eseri temel olarak umuma iletim hakkına konu olmaktadır. Karaoke eylemi sosyal medyada canlı bir yayına konu olsa bile yine eserin umuma iletilmesinden söz edilecektir⁷³. Ancak, unutmamak gerekir ki; karaoke eylemi aynı zamanda doğrudan veya dolaylı olarak belli bir yerde hazır bulunan bir umum önünde icra edilmekteyse beste ve güfteyi icra (temsil) edenler bakımından ayrıca müzik eseri üzerindeki temsil hakkı da kullanılmaktadır⁷⁴.

yine hazır bulunan bir kitleye sunulmaktadır. Örneğin, televizyondaki bir programın bir kafe işletmesinde hazır bulunan müşterilerin istifadesine sunulması halinde bu sunum eylemini gerçekleştiren kişi bakımından umuma iletim hakkının değil dolaylı temsil hakkının ihlali söz konusu olacaktır. Bu konuda bkz. dn. 39.

⁷³ Canlı bir performans televizyon tarafından yayınlanıyorsa eserin temsili değil umuma iletilmesinin söz konusu olacağı hakkında bkz. Ateş, “E-Haklar,” 47. Bu konuda ayrıca bkz. dn. 39. Yeri gelmişken ifade etmek gerekir ki; karaoke eylemi internet üzerinden canlı bir yayına konu edilmekteyse internet üzerinden gerçekleştirilen bu eylemin FSEK m. 25/2’deki erişim sağlama yoluyla umuma iletim olduğu düşünülebilir. Ancak FSEK m. 25/2’deki hakkın konusu kişilerin, kendi seçtikleri yer ve “zamanda” esere erişiminin mümkün kılınmasıdır. Eserin internette her kullanımının erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında olmayacağına ve eserin kullanılabilmesi zamanın istifade edenler tarafından en azından makul bir süre için serbestçe belirlenebilmesinin önem taşıdığı konusunda bkz. Savaş Bozbel, “Fikrî Eserlerin Umuma Erişilebilir Kılınması (FSEK m. 25/II),” içinde *Hâluk Konuralp Anısına Armağan*, C. 3, ed. Osman Berat Gürzumar (Ankara: Yetkin, 2009), 205. Yine internet üzerinde, yayın kuruluşları tarafından gerçekleştirilen canlı yayınların erişim sağlama yoluyla umuma iletim kapsamında olmadığına ilişkin bkz. Jörg Reinbothe ve Silke von Lewinski: *The WIPO Treaties 1996 – The WIPO Copyright Treaty and the WIPO Performances and Phonograms Treaty Commentary and Legal Analysis* (London: Butterworths LexisNexis, 2002), 109; Bozbel, “Fikrî Eserlerin Umuma Erişilebilir Kılınması,” 212. Bu çerçevede, karaoke eyleminin internet üzerinden canlı bir yayına konu edilmesi durumunda bu yayın televizyon ve radyo kuruluşu olarak nitelendirilen bir kuruluş tarafından gerçekleştiriliyorsa FSEK m. 25/1, televizyon ve radyo kuruluşu olarak nitelendirilemeyen kişiler tarafından gerçekleştiriliyorsa FSEK m. 25/2’deki eserin “aslî ya da çoğaltılmış nüshalarının ... diğer biçimlerde umuma sunulması” kapsamında kalacaktır. Bkz. Yavuz, Alıcı ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 1087 ve 1102. Karş. Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 147; yazar internette gerçekleştirilen canlı yayınının yayın kuruluşu tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini belirtmeksizin FSEK m. 25/1’deki hakkın kapsamında olduğunu kabul etmiştir.

⁷⁴ Eser özellikle “umuma açık bir mahalde” icra edilmekteyse bu mahalleri işletenlerin meslek birliklerinin belirlediği tarifeler üzerinden mali hak ödemeleri yapmasını düzenleyen FSEK m. 41 gündeme gelebilir. Bu konu hakkında detaylı bir inceleme

Önemle belirtelim ki, karaoke eylemini gerçekleştiren kişilerle sosyal medyada paylaşım yapan kişiler aynı kişiler olmak zorunda değildir. Örneğin, bir arkadaş çevresinde eğlence amaçlı gerçekleştirilen bir karaoke aynı zamanda bu arkadaşlardan biri tarafından belli bir sosyal medya üzerinden canlı olarak da yayınlanıyor olabilir. Bu gibi durumlarda güfte ve bestenin icrasına ilişkin temsil eylemi FSEK m. 24 uyarınca “umumi mahalde” gerçekleştirilmediği için temsil hakkının ihlalden bahsedilemeyecektir. Sosyal medyadaki canlı yayın bakımından ise canlı yayını bizatihi gerçekleştiren (veya duruma göre karaokenin icrasını internete yükleyen) kişi⁷⁵, icra kendisi tarafından gerçekleştirilirse ve sosyal medyadaki paylaşım kimse tarafından izlenirse dahi⁷⁶, müzik eseri üzerindeki umuma iletim hakkının ihlalden sorumlu olacaktır. Müzik eserinin beste ve güftesini icra eden kişilerin ise umuma iletim hakkının ihlalden sorumluluğunun tespiti bu kadar doğrudan ve kolay olmayacaktır. En nihayetinde bir haksız fiil olan umuma iletim hakkının ihlali bakımından asli faille beraber üçüncü kişilerin de katılan sıfatıyla sorumlulukları gündeme gelebilir⁷⁷. Bu durumda sosyal medyadaki paylaşımı gerçekleştiren kişi ihlal fiilini bizatihi kendi eylemiyle gerçekleştiren asli fail⁷⁸ olarak sorumlu olacaktır. Hukuka aykırı fiile (icranın sosyal medya üzerinden yayınlanması fiiline) ilişkin tipik fiili gerçekleştirmeyen icracılar ise kanaatimizce umuma iletim hakkı ihlalden asli fail olarak sorumlu olamayacakları için katılan sıfatıyla sorumlulukları değerlendirilmelidir. Bu durumda ise bu kişiler arasında kast veya ihmâl birliğinin olup olmadığı tartışılmalıdır⁷⁹. Eğer, icracılar ve icrayı umuma iletim eylemine doğrudan konu eden kişi bir araya gelerek açıkça sosyal medyada paylaşım yapma kararı almışlar ya da açıkça bir karar olmasa bile

için bkz. Özge Erbek, “Müzik Eserlerinin Umuma Açık Mahallerde Kullanılması,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, Özel Sayı (2007): 849 vd.

⁷⁵ Yavuz, Alıcı ve Merdivan, *Yorum C. 1*, 1103; Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 387; Kaplan, *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunması*, 130.

⁷⁶ Kaplan, *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunması*, 129.

⁷⁷ Birden fazla kişinin aynı zarara birlikte sebep olmalarından kaynaklanan müteselsil sorumluluk rejimi ve haksız fiile katılan kişilerin sahip olabilecekleri çeşitli sıfatlar için detaylı olarak bkz. Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 28. Baskı (Ankara: Legem, 2023), 927 vd.; Ahmet Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 25. Baskı (Ankara: Turhan Kitabevi, 2021), 575 vd.

⁷⁸ Eren, *Borçlar Hukuku*, 930.

⁷⁹ Katılan sıfatıyla sorumluluğun gündeme gelebilmesi için kast veya ihmâl birliğinin olması gerektiği konusunda ve bu kavramlara ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. Eren, *Borçlar Hukuku*, 928-929.

paylaşım faaliyeti bakımından kişiler birlikte hareket ediyorsa bu durumda kast veya ihmal birliğinden söz edilebilecek ve hem icracılar hem de paylaşımı gerçekleştiren kişi umuma iletim eyleminden müteselsilen sorumlu olacaktır. Ancak, icracıların yayına ilişkin herhangi bir bilgilerinin bulunmadığı, örneğin bir konser esnasında kalabalıkta yer alan dinleyicilerden birinin canlı yayını açması ya da konser kaydını sosyal medyada paylaşması durumunda karaoke eylemini gerçekleştiren kişilerin umuma iletim hakkının ihlalinden sorumluluğu gündeme gelmeyecek, bu kişiler yalnızca müzik eserinin temsilinden sorumlu olacaklardır.

Sosyal medya üzerinden gerçekleştirilen eylemlerde önem taşıyan bir diğer hak ise çoğaltma hakkıdır. Karaoke versiyonun niteliğinden bağımsız olarak eylemin sosyal medya üzerinden gerçekleştirilmesi internet ile bağlantısı nedeniyle çoğaltma eylemine yol açmaktadır. Sosyal medyadaki canlı yayınlar bakımından gerçekleştirilen çoğaltmalar, bilgilerin⁸⁰ internet kullanıcısının cihazından erişilebilmesi için internet servis sağlayıcıları tarafından zorunlu ve otomatik olarak gerçekleştirilen geçici teknik çoğaltmalardır⁸¹. Yukarıda belirtildiği gibi geçici çoğaltmalar da eser sahibinin çoğaltma hakkı kapsamında değerlendirilmekle beraber, Türk hukukunda teknik ve otomatik geçici çoğaltmaların hukuka aykırı olup olmadığı tartışmalıdır⁸². Karaoke versiyonun sosyal medyaya kullanıcıların

⁸⁰ Belirtmek gerekir ki; çoğaltma eylemi için eserin algılanabilir olması gerekir. Şarkının temsili esnasında icracıların fotoğraflarının ya da sessiz videolarının çekilmesi müzik eserine yönelik bir çoğaltma eylemi olarak kabul edilemeyecektir. Bkz. Suluk, Karasu ve Nal, *Fikri Mülkiyet*, 117. Bu çerçevede, internetteki bir veriye erişimin de yalnızca görüntülerle sınırlı olduğu dolayısıyla bahse konu geçici çoğaltmaların yalnızca görüntülere ilişkin gerçekleştiği yanılığısına düşülmemelidir. Sesler de dahil olmak üzere içeriğe ilişkin her türlü bilgiye erişim için geçici ve teknik çoğaltmalar zorunludur. Dolayısıyla müzik eserine ilişkin sesler de bu kapsamda kalacaktır. “Dijitalleştirilmiş bilgilerin” çoğaltma eylemine konu olacağı ve diğer teknik birtakım açıklamalar için bkz. Zohar Efroni, *Access-Right: The Future of Digital Copyright Law* (Oxford: Oxford University Press, 2010), 208 vd.

⁸¹ Örneğin, dijital bir esere erişim için kullanıcının bilgisayarının RAM (*Random Access Memory*)’inde gerçekleştirilen geçici çoğaltmalar bu tür çoğaltmalardır. İnternetle bağlantılı olarak gerçekleştirilen teknik ve otomatik çoğaltmalar için bkz. Memiş, *Müzik Sunumu*, 113 vd.; Başpınar ve Kocabey, *İnternette Fikri Haklar*, 117 vd.; Kaplan, *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunması*, 119 vd.

⁸² Detaylı olarak bkz. Pelin Karaaslan, “Fikir ve Sanat Eserlerinin Teknik Gereklilik Nedeniyle Geçici Çoğaltılması,” *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 8, no. 1 (2022): 29-49.

istediği yer ve zamanda erişebileceği şekilde yüklenmesi ihtimalinde ise video veya sesin dijital kopyasının sosyal medyanın sunucusuna⁸³ kalıcı bir şekilde tespiti söz konusu olduğundan, içeriği sosyal medyaya yükleyen kişi bakımından çoğaltma hakkının ihlal edileceği açıktır⁸⁴.

O halde, karaoke eyleminin sosyal medyada hukuka uygun bir şekilde paylaşılabilmesi için ilgili kişilerin müzik eseri sahiplerinden temel olarak umuma iletim haklarına ilişkin FSEK m. 52'ye göre lisans almaları ya da devir sözleşmesi akdetmeleri zorunludur. Eser sahiplerinin meslek birliklerini yetkilendirmeleri durumunda bu hakların kullanımına ilişkin izin meslek birliklerinden alınması gerekir. Çeşitli ihtimallerde çeşitli hakların kullanımı söz konusu olduğundan sosyal medyadaki paylaşım ile doğrudan ilgili umuma iletim hakkının yanı sıra doğrudan ve/veya dolaylı temsil hakkının ve çoğaltma hakkının da devir veya lisans sözleşmesine en baştan konu edilmesinde fayda vardır. Yine bu sözleşmelerin söz konusu eyleme dahil olan herkesin kullanımını hukuka uygun kılacak şekilde akdedilmelerine de dikkat edilmelidir.

Eserin farklı bir kişi tarafından seslendirilmesi işleme niteliğinde bir eylem olmadığı⁸⁵ için müzik eserini seslendiren kişi işleme eser sahibi sıfatını kazanamayacaktır.

Karaoke versiyon, eser sahiplerinden izin alınmak suretiyle seslendirilmişse bu durumda karaoke versiyonu seslendiren kişi de icracı sanatçı sıfatıyla FSEK m. 80'de düzenlenen bağlantılı haklara sahip olacaktır⁸⁶. Özellikle, karaoke versiyonu seslendiren ve sosyal medya üzerinden paylaşım yapan kişilerin farklılaşması durumunda, müzik eseri sahiplerinin yanı sıra karaoke versiyonu seslendiren icracı sanatçı da FSEK'ten kaynaklanan haklarını paylaşım yapan kişiye karşı ileri sürebilir.

3. Bağlantılı Haklara Etkisi

Eser sahiplerinin müzik eseri üzerindeki ilgili haklarının bu şekilde tespitinden sonra bağlantılı hak sahiplerinin durumunu da değerlendirmek gerekecektir. İlk olarak, karaoke eyleminde beste bir “ses taşıyıcısı üzerinden”

⁸³ Sunucu; dijital bilgileri depolayarak bu bilgilere başka bilgisayarlar tarafından erişilmesini sağlayan belli bir kapasiteye sahip bilgisayarlardır. Bkz. Memiş, *Müzik Sunumu*, 20.

⁸⁴ Kaplan, *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunması*, 118.

⁸⁵ Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 167; Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 382.

⁸⁶ Ancak icranın özgün bir icra olması gerektiği unutulmamalıdır. Bkz. FSEK m. 80/I-1.

çalındığı için bestelenen müziği çalan icracı sanatçılar ile icra ürünü sesin tespitini gerçekleştiren fonogram yapımcılarının hakları gündeme gelebilir. Eser sahiplerinde olduğu gibi tespit edilen beste doğrudan veya dolaylı olarak aynı zamanda kişisel çevreyi aşan şekilde hazır bulundurulan bir topluluğa dinletilmekteyse hem besteyi çalan icracı sanatçıların hem de fonogram yapımcılarının icranın tespiti üzerindeki temsil hakları ihlal edilmiş olacaktır. Bununla beraber hazır bulundurulan bir topluluğa dinletilmeksizin karaoke eylemi yalnızca sosyal medyadaki paylaşımına konu edilmişse temsil hakkının ihlali değil umuma iletim ve çoğaltma hakkının ihlali söz konusu olacaktır. Burada da yine, bestenin tespit edilmiş icrasını temsil eden kişiler ile icrayı sosyal medya platformu üzerinden paylaşan kişilerin farklı olabileceği hususu ve somut olayın diğer şartlarının dikkate alınması gerekecektir.

Hemen belirtelim ki, eser sahiplerinde olduğu gibi icracı sanatçıların ve fonogram yapımcılarının da haklarının takibi konusunda meslek birliklerini yetkilendirmeleri durumunda gerekli kullanım lisansı ilgili meslek birliğinden alınmalıdır. Eser sahibinin, icracı sanatçının ve fonogram yapımcısının ya da geçerli bir sözleşme ile bu kişilerin haklarını devralan kişi veya meslek birliklerinin izni yoksa, bunlardan her biri, diğerinden bağımsız olarak, eserin icrasının tespitinin temsiline veya iletimine karşı çıkabilir. Bu bağlamda örneğin, eser sahibi ve icracı sanatçıdan izin alınmasına rağmen, fonogram yapımcısından izin alınmamış ise fonogram yapımcısının bu eserin icrasına ilişkin sesleri içeren tespitini temsiline veya iletimine tek başına karşı çıkma ve dolayısıyla mali hakkının ihlali iddiasıyla dava açma hakkı bulunmaktadır.

Orijinal şarkıyı seslendiren icracı sanatçı bakımından şu hususa da değinilmelidir: İracı sanatçının şarkının karaoke kapsamında seslendirilmesinden, başka bir deyişle yeniden icra edilmesinden kaynaklanan herhangi bir hakkının ihlali gündeme gelmez. Her ne kadar icracı sanatçılar icralarının tespit edilmesini ve tespit edilen icraların çoğaltılmasını, yayılmasını, temsil edilmesini ve umuma iletilmesini yasaklama hakkına sahiplerse de (FSEK m. 80/1-A (2-4) eser sahibinin haklarından farklı olarak söz konusu önleme-yasaklama hakkı, eser ile ilgili fiillere değil, icracı sanatçının icrasını konu alan fiillere yöneliktir⁸⁷. Karaoke etkinliği kapsamında şarkıyı yorumlayan kişinin icrası kullanılmamış, bilakis devre dışı bırakılmıştır.

⁸⁷ FSEK m. 80/I-1-A'da tanınan haklardan hareketle, icracı sanatçı eser sahibinden temsil hakkını devralmadığı sürece eserin üçüncü kişiler tarafından icra edilmesini engelleyemez.

C. Cover Versiyon Açısından Değerlendirme

1. Genel Olarak

Yukarıda verilen tanımlardan da anlaşılacağı üzere cover versiyonun karaokeden farkı, cover'ın geniş anlamı uyarınca müzik eserinde belli bazı değişiklikler yapılarak eserin seslendirilmesidir. Anılan durum *cover* eylemini karaokeden daha özellikli ve karmaşık bir yapıya taşımaktadır. Bu itibarla, karaoke versiyonda mali haklar çerçevesinde yapılan nispeten daha basit inceleme *cover* versiyonda ayrıca eser sahiplerinin manevi hakları da ele alınarak yapılmalıdır. Yine, daha karmaşık yapısı nedeniyle karaokede olduğu gibi *cover*'da hem beste hem güfte açısından bütünlük taşıyan bir eylem olmadığı için bu başlık altında müzik eserinde yapılan değişikliklerden hareketle ilgili hak sahiplerinin durumu ele alınacaktır.

2. Sadece Yorum Farklılıklarından Kaynaklanan Değişikliklerde Durum

Dar anlamıyla *cover*, şarkının belirli değişiklikler eşliğinde yeniden yorumlanmasıdır. Bu yorumlamanın müzik eserinin bestesinde değişiklik oluşturacak bir seviyede olmaması halinde *cover* versiyonun sosyal medya üzerinden paylaşılması bakımından karaoke versiyon için yapılan açıklamalar geçerli olacaktır. Örneğin; şarkıyı farklı bir tonlamayla söylemek, şarkının tempo veya ritmi üzerinde oynamak, şarkıya duygusal bir derinlik veya farklı bir anlam katmaya çalışmak ya da vokal tonlaması, vurgular, nefes alma biçimleri gibi faktörlerde bireysel teknikler kullanmak gibi hususlar melodiyi belirgin bir şekilde değiştirmeksizin müzik eserine yeni bir yorum katmak anlamına gelebilir⁸⁸. Karaokenin aksine şarkının aynen seslendirilmesi amacı taşınmaksızın müzik eserini bu gibi yorumlar katarak seslendirmek müzik eserinde değişiklik yapılması olarak kabul edilemeyeceğinden yeni bir işleme eserin varlığından ve işleme hakkının ihlalden de söz edilemeyecektir. Ancak sadece yorum farklılıklarından kaynaklanan değişiklikleri müzik eserinin bestesinde yapılan değişiklikler ile ayırt etmek her zaman kolay değildir ve teknik bir mesele olan bu hususun tespiti alanındaki uzman kişilerce yapılmalıdır.

⁸⁸ Bu hususta ayrıca bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 164 ve 174.

3. Müzik Eserinde Değişiklik Yapılması Halinde Durum

a. Güftede Değişiklik Yapılması

Sözlü bir müzik eserinin sözlerinde değişiklik yapılması halinde güftede bir değişiklikten söz edilecektir. Bu anlamda, müzik eserinin güftesinde değişiklik yapılması temel olarak “işleme” fiilinin konusudur. Kural olarak şarkı sözündeki her türlü değişiklik, hatta yorumcunun, şarkıdaki cinsiyet hitaplarını değiştirmesi (orijinalinde kadın ağzıyla seslendirilen eserin erkek ağzıyla seslendirilmesi) dahi FSEK m. 21 uyarınca işleme niteliğinde olabilir ve hak sahibinin iznini gerektirir⁸⁹. Bununla beraber, güftede değişiklik yapılması durumunu; şarkı sözlerinin tamamının değil ancak bir kısmının orijinal şarkı sözü yazarının hususiyetini de yansıtacak şekilde işleme fiiline konu olması ve müzik eserinin “tümüyle yeni” sözlerle icra edilmesi olmak üzere iki ihtimalde incelemekte fayda vardır. Zira, daha önce de belirtildiği gibi FSEK’te ayrı ve bütünlük arz edecek bir eser türü olarak düzenlenen sözlü müzik eserleri güfte ve beste sahipleri bakımından ortak eser niteliğinde olduğundan bu eser üzerindeki tasarrufların FSEK m. 9/2’ye göre tüm eser sahiplerinin izniyle gerçekleştirilmesi gerekir. Buna göre, hem beste hem de güfte sahibinin izninin aranması için sözlü müzik eseri bütünüyle bir tasarrufa konu edilmelidir. Dolayısıyla güftede değişiklik yapılması halinde bu bütünlüğün korunup korunmadığının tespiti müzik eserinin hukuka uygun bir kullanıma konu edilmesi için gerekli izinlerin tespiti açısından da önem taşıyacaktır.

Şarkı sözlerinin tamamının değil de bir kısmının orijinal şarkı sözü yazarının hususiyetini de yansıtacak şekilde değiştirilmesi durumunda FSEK m. 21’de düzenlenen işleme fiili, ortak eserin “bütününe yönelik” olarak gerçekleşmiş demektir. Zira, sözlü müzik eserlerinde şarkı sözü de FSEK’te ayrı bir eser türü olarak düzenlenen “müzik eserinin” bir parçası olup eserin bütünlüğünü koruyacak şekilde şarkı sözünde değişiklik yapmak doğrudan müzik eserinde değişiklik yapmak anlamına gelir. Ortak eserin bütününe ilgilendiren haklar münferit eser sahipleri tarafından birlikte yönetilir. Keza

⁸⁹ Ancak belirtelim ki, daha önce de ifade edildiği gibi eserin yorumlanması tek başına işlemenin varlığı için yeterli olmayacağından icracının cinsiyetindeki değişiklik ancak müziğin orijinal versiyonunda sözlerin belli bir cins tarafından okunması halinde taşıyacağı anlamda bir değişiklik meydana getirecek nitelikteyse işleme olarak kabul edilebilecektir. Örneğin; ücret eşitsizliğine ilişkin farkındalık oluşturmayı amaçlayan bir müzik eserinin kadınlar tarafından seslendirilen nakaratının erkekler tarafından seslendirilmesi halinde işlemeden bahsedilebilecektir.

ortak eserin bütününe yönelik hak ihlallerinde de ortaklar birlikte hareket ederler. Aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ortak eseri vücuda getirenlerden her biri “bütün eserin” değiştirilmesi veya bu değişikliğe izin verilmesi konusunda diğerinin iştirakine muhtaçtır (FSEK m. 9/2)⁹⁰. Bu nedenle, müzik eserinin güftesinin eserin bütünlüğünü koruyacak şekilde değiştirilmesi durumunda hem güfte hem de beste sahibinin FSEK m. 21 uyarınca işleme hakkına yönelik izin vermeleri gerekmektedir⁹¹. Ancak elbette değiştirilmiş güftenin tamamen farklı bir besteye icra edilmesi durumunda beste sahibinden ayrıca işleme hakkına ilişkin izin aranmaz.

Sözlerin “tümüyle yeni” sözler ile ikame edilmesi durumunda ise bu tarz bir değişiklik FSEK m. 9/2 anlamında “bütün eserin değiştirilmesi” niteliğinde değildir⁹². Nitekim değişiklik sonrasında orijinal söz yazarının esere kattığı hususiyetten herhangi bir iz kalmamıştır. Şarkının bestesi üzerindeki eser sahipliği, yalnızca besteciye aittir. İzinsiz bir şekilde besteyi orijinalinden farklı sözler eşliğinde icra eden kişi yalnızca bestecinin haklarını ihlal etmiş olur. Bu itibarla, bestenin yeni sözlerle icra edilmesine ilişkin yeni sözlerin güfte sahibi ve beste sahibi arasında sözleşmeye dayanan bir ortak eser sahipliği oluşmamışsa şarkının yeni sözlerinin eski beste ile birlikte kullanılması için bestecinin izni gerekir. Bestenin aynen kullanıma konu edilmesi nedeniyle işleme hakkı gündeme gelmese de, karaoke başlığı altında incelenen ihtimaller çerçevesinde temsil hakkı, umuma iletim hakkı ve çoğaltma hakkına ilişkin gerekli izinlerin alınması gerekecektir. Ancak burada, ilgili mali haklara ek olarak bestecinin FSEK m. 14’te düzenlenen umuma arza ilişkin manevi hakkı da önem arz etmektedir. Zira ilgili hükümde yer alan, eserin umuma arz tarzını münhasıran eser sahibinin tayin edebileceği düzenlemesi gereği, bestenin farklı sözler ile kullanılmasından kaynaklanan “yeni umuma arz tarzına” bestecinin muvafakat vermesi gerekir⁹³.

⁹⁰ “Ortak eserde ... eser sahibi sayısı kadar eser sahibi hakkı vardır. Ancak, bu bağımsız haklar aynı çatı altında toplandığı için müştereken yönetilir, yani değerlendirilirler”. Bkz. Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet Hukuku*, 150’den naklen.

⁹¹ Karş. Demirel, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 31, dn. 129. Yazar müzik eserlerinin sözlerinde değişiklik yapılmak suretiyle aranjmana konu edilmesi durumunda işleme hakkına ilişkin iznin yalnızca güfte sahibinden alınması gerektiğini ifade etmektedir.

⁹² Bestenin aynı kalarak güftenin değiştirilmesi halinde “yeni bir eser beraberliğinin” meydana geleceği konusunda bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 168; Yavuz, Merdivan ve Alica, *Yorum C. I*, 159.

⁹³ Eserin ilk defa umuma arzından sonra *solo* şeklinde yeni bir tarzda umuma arz edilmesinin müzik eseri sahibinin FSEK m. 14’teki hakkını ihlal edeceği konusunda

Müzik eserinin şarkı sözlerinde güfte sahibinin hususiyetini yansıttak şekilde değişiklik yapılmasının eserin işlenmesi niteliğinde olduğu ifade edilmişti. FSEK m. 52 uyarınca gerekli iznin, müzik eseri sahipleri ile yapılacak bir sözleşmede işleme hakkı açıkça belirtilmek suretiyle verilmesi gerekir. Şarkının temsili hususunda eser sahiplerinden veya meslek birliklerinden lisans alınmış ya da temsil hakkı devralınmış olsa bile, temsil hakkının hukuka uygun olarak elde edilmiş olması müzik eserini değiştirerek seslendirmek için yetki vermez. Yine, FSEK'e göre işleme, birden fazla şekilde meydana gelebilecek bir fiildir. Ancak değişikliklerin hepsini kapsar şekilde "işleme lisansı" almak mümkün değildir. Müzik eserinde yapılacak değişikliğin türü, alınacak izin/lisans kapsamında özel olarak belirtilmelidir. "Cover" ifadesinin dar anlamıyla kullanıldığında yalnızca şarkıdaki yorum farklılıklarını ifade ettiği de göz önüne alınırsa, şarkının 'cover'ının yapılması için izin almak da yeterli olmayacak, şarkı sözünde değişiklik yapılacağı hususunun izin/lisans kapsamında mutlaka belirtilmesi gerekecektir. İşleme hakkı belirtildiği şekilde devralınmış olsa bile eser sahiplerinin manevi haklarına da hanel getirilmemesine dikkat edilmelidir. Özellikle, müzik eserinin genel yapısını, temasını, ruhunu veya mesajını değiştiren şarkı sözü değişiklikleri eserin mahiyetini ve hususiyetini bozacak nitelikte olabilir. FSEK m. 16'ya göre, müzik eseri sahipleri kayıtsız ve şartsız olarak yazılı izin vermiş olsalar bile şeref ve itibarı zedeleyen veya eserin mahiyet ve hususiyetlerini bozan her türlü değiştirilmeleri menedebilir. Menetme yetkisinden bu hususta sözleşme yapılmış olsa bile vazgeçmek hükümsüzdür. Yine, işleme suretiyle yeni bir eser meydana getirilmiş ancak eser üzerindeki mali hakların kullanımı için eser sahibinden izin alınmamışsa ilgili mali hakların yanı sıra FSEK m. 14'teki umuma arz hakkı da ihlal edilmiş olacaktır⁹⁴.

Son olarak; işleme hakkına ilişkin gerekli izinler usulüne uygun şekilde alınmış olsa bile *cover* versiyonun sosyal medyada paylaşılabilmesi için müzik eseri sahiplerinden ayrıca çoğaltma ve umuma iletim hakkına ilişkin izin de alınmalıdır. Yine umuma iletim hakkına ilişkin izin *cover* versiyonu

bkz. Y. 11. HD, E.2014/1210, K.2014/12544, 30.06.2014, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, erişim tarihi 29.05.2024). Bununla beraber, mali hakların devri veya kullanımına ilişkin usulüne uygun olarak akdedilen bir sözleşmenin varlığı halinde umuma arz yetkisinin kullanılmasına da izin verildiği kabul edilmektedir. Bkz. Yavuz, Merdivan ve Alica, *Yorum C. 1*, 271.

⁹⁴ İşleme durumunda umuma arz hakkının yeniden canlandığı konusunda bkz. Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri*, 295.

icra edenler tarafından alınmış olsa bile, *cover* versiyonu bizatihi sosyal medyada paylaşılan kişilerce de bu iznin alınması gerektiği unutulmamalıdır. *Cover* versiyonun üçüncü bir kişi tarafından icra edilmesi ve sosyal medyada paylaşılması durumunda müzik eseri sahiplerinden alınacak izinlerin yanı sıra *cover* versiyon üzerinde işleme yoluyla eser sahipliği sıfatını kazanan kişiden de farklı ihtimallere göre temsil ve umuma iletim hakkına ilişkin gerekli izinler alınmalıdır. Zira, izinsiz bir işleme durumunda dahi FSEK'ten doğan hakları *ipso iure* elde eden işlenme eser sahipleri⁹⁵ bu haklarını üçüncü kişilere karşı her zaman ileri sürebilirler. Bu itibarla, yeni sözlerde güftelede değişiklik yapan kişinin hususiyeti de varsa yeni sözlerin yazarından da temsil ve umuma iletim haklarına ilişkin izinler alınmalıdır.

Yine, eserin güftesinde değişiklik yapılarak müzik eserinin *cover* versiyonunun sosyal medyada paylaşılması durumunda besteye ilişkin fonogram ve icracı sanatçıların hakları gündeme gelebilir. Güftenin farklı şekilde seslendirilmesi bakımından ise kural olarak icracı sanatçıların herhangi bir hakkını ileri sürebilmesi mümkün olmayacaktır. Ancak özellikle müzik eserinin tespit edilmiş orijinal icrası üzerine yeni söz ve seslerin eklenmesi, örneğin güftenin *remixleştirilmesi* gibi durumlar söz konusuysa tespit edilmiş güfteleye ilişkin icracı sanatçılardan da temsil, çoğaltma ve umuma iletim haklarına ilişkin gerekli izinler alınmalıdır.

b. Bestede Değişiklik Yapılması

FSEK m. 3 anlamında müzik eserini oluşturan temel unsur bestedir. Yukarıda da ifade edildiği üzere FSEK m. 21 uyarınca bestede bir işleme fiili meydana gelip gelmediğinin tespiti açısından, bestenin sadece yorumlanmasında mı yoksa temel müzikal öğelerinde mi değişiklik yapıldığının tespiti rol oynar. Yorum farkı daha çok eserin farklı bir tempo veya dinamikte çalınması durumunda söz konusuysa; besteyi değiştirmek, eserin temel notalarını, akorlarını, ritmini veya melodik yapısını değiştirmeyi ifade eder. Örneğin, bir şarkının melodisinin belirli bir kısmını farklı notalarla değiştirmek ya da orijinal kompozisyonun belirli bir kısmını eklemek ya da çıkarmak bestede değişiklik yapmak anlamına gelir. Bestede "işleme" sayılabilecek bir değişikliğin meydana gelmesi halinde izni alınması gereken kişilerin belirlenmesi, yine bir üst başlıkta ortaya koyduğumuz esaslara göre yapılmalıdır. Buna göre işleme niteliğindeki beste, aynı güfte ya da orijinal

⁹⁵ Bkz. dn. 31.

güfte yazarının hususiyetini de içeren değişik güfte ile birlikte icra edilmekteyse yine müzik eseri bir bütün olarak tasarrufa konu edildiğinden hem bestedeki değişiklik hem de değişik besteyi konu alan diğer eylemler bakımından beste ve güfte sahiplerinin izni aranacaktır. Ancak değiştirilmiş bestenin tamamen farklı sözlerle icra edilmesi durumunda güfte sahibinin iznini gerektiren bir durum olmayacağından beste sahibinden izin alınması yeterli olacaktır. Yine, güftenin aynı kalması bestenin ise tümüyle değiştirilmesi durumunda müzik eserinin bütününe yönelik bir değişiklik gerçekleştirilmediğinden işleme ve ilgili diğer hakların kullanımı için yalnızca güfte sahibinden izin alınması yeterli olacaktır. Burada ilgili mali hakların yanı sıra farklı bir beste ile umuma sunulan güftenin sahibinin FSEK m. 14'te düzenlenen umuma arz yetkisine ilişkin de iznin alınması gerekmektedir.

SONUÇ

Topluma sunulmaya hazır bir müzik eserinde birden fazla kişinin FSEK'ten doğan hakkı aynı anda bulunabilir. Bunlar, güfte ve beste sahipleri, varsa işleme eser sahibi, icracı sanatçı ve fonogram yapımcılarıdır. Bu itibarla bir müzik eserine ilişkin üçüncü kişilerin gerçekleştirecekleri eylemin hangi hak sahibinin hangi hakkı kapsamında olduğunun belirlenmesi ve her birinden yukarıda belirtilen usullere uygun olarak hakkın kullanımı için gerekli izinlerin alınması zorunludur. Sosyal medya kullanımının yaygınlaşması sonucunda sıklıkla karşılaşılan müzik eserinin karaoke ve *cover* versiyonları da her ne kadar eğlence amaçlı eylemler olsa da ilgili hak sahiplerinin FSEK'ten doğan haklarını ihlal edebilecek nitelikte olduğundan ayrıca incelenmeye değer eylemlerdir.

Karaoke eyleminde müzik eseri bir bütün olarak aynen bir tasarrufa konu edildiği için bu eylemin incelenmesi nispeten daha kolaydır. Zira bu eylemde müzik eserinin bestesi bir vasıta aracılığıyla aynen çalınmakta, güfte ise melodiyi birlikte üçüncü kişi tarafından orijinaline uygun olarak seslendirilmektedir. Bütün olarak tasarrufa konu edilen müzik eserinin bu şekilde kullanımının hukuka uygun olması için ilgili tüm haklar bakımından müzik eseri sahiplerinin birlikte izin vermesi zorunludur. Bu itibarla; sosyal medyadaki paylaşım ister canlı ister yükleme şeklinde olsun güfte ve beste sahiplerinden umuma iletim hakkı, özellikle yükleme şeklinde gerçekleştirilen paylaşımlarda çoğaltma hakkı, sosyal medyadaki paylaşımın yanı sıra eylem ayrıca hazır bulunan bir umumun önünde icra edilmekteyse temsil hakkına ilişkin izinlerin FSEK m. 52'ye uygun olarak eser sahiplerinden ya da duruma göre meslek birliklerinden alınması gerekir. Aynı haklara ilişkin izinler ayrıca besteyi icra eden icracılar ve bu icrayı tespit eden fonogram yapımcılarından

da FSEK m. 80/VI uyarınca yazılı olarak alınmalıdır. Güfteyi icra eden icracı sanatçıların ise bu eyleme ilişkin herhangi bir hakkını ileri sürebilmeleri mümkün değildir.

Cover versiyon ise gündelik kullanıma yerleştiği şekilde dar ve geniş olarak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Dar anlamıyla *cover*'da eserin güftesi ve/veya bestesinin icrasında yalnızca yorum farklılıkları söz konusudur. Örneğin; eserin ritminin hızlandırılması, hızlı bir şekilde ya da daha duygulu bir şekilde okunması, eserin seslendirildiği ses perdesinin değiştirilmesi bu yorum farklılıklarına örnek gösterilebilir. Bu çerçevede, dar anlamıyla *cover*'ı karaoke versiyondan özellikli bir yere taşıyan herhangi bir durum söz konusu olmayacaktır. Geniş anlamda *cover*'da ise güfede, bestede veya her ikisinde değişiklik yapılmaktadır. İşte, bu değişikliğin müzik eserinin hangi kısmında yapıldığı, değişiklik yapılan kısımda orijinal eser sahibinin hususiyetinin de devam edip etmediği, bu çerçevede müzik eserinin *cover* eylemine "bütün olarak" konu edilip edilmediği güfte ve beste sahiplerinin ilgili haklara ilişkin izinleri birlikte mi verecekleri yoksa bağımsız mı hareket edeceklerinin tespiti açısından önem taşımaktadır. Geniş anlamda *cover* eylemini karaoke eyleminden özellikli bir yere taşıyan tam da bu husustur. Buna göre, güfte üzerindeki işleme niteliği taşıyan eylem için bestenin aynen icrası söz konusu olsa bile müzik eseri bir bütün olarak *cover* eylemine konu edildiği için hem işleme eylemi hem de müziğin sosyal medyada paylaşılması ile ilgili diğer eylemler bakımından güfte ve beste sahibinin FSEK m. 9/2 uyarınca birlikte izni aranır. Aynı durum bestenin değiştirildiği güftenin ise aynı kaldığı bir senaryoda da geçerlidir. Ancak, değiştirilmiş güfte veya beste orijinal güfte veya besteden tamamen farklıysa bu durumda yalnızca eseri aynen ya da kendi hususiyetini de yansıtacak bir icraya konu olan güfte veya beste sahibinin izni yeterli olacaktır. Yine *cover* versiyonda karaokeden farklı olarak eserin umuma sunum tarzı değiştiği için eser sahiplerinden FSEK m. 14'teki umuma arz yetkisine ilişkin de izin alınmalıdır. İcranın değiştirilmemiş kısmı bakımından icracı sanatçılar ve fonogram yapımcılarından da gerekli izinlerin alınması zorunludur. Son olarak, işleme fiilini bünyesinde barındıran *cover* versiyonda işleme eser sahipliğinin de gündeme gelebileceği ve eser sahibinden gerekli izinler alınmamış olsa dahi değiştirilmiş kısım üzerinde işleme eser sahibi olan kişinin FSEK'ten kaynaklanan haklarını *cover* versiyonu sosyal medya üzerinde paylaşan üçüncü kişilere karşı ileri sürebileceği de unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Alas Şekerbay, Cennet. “5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda Manevi Hakları Kullanma Yetkisi.” *Terazi Hukuk Dergisi* 12, no. 128 (2017): 75-83.
- Arewa, Olufunmilayo B. “From J.C. Bach to Hip Hop: Musical Borrowing, Copyright and Cultural Context.” *North Carolina Law Review* 84, no. 2 (2006): 547-645.
- Arkan, Azra. *Eser Sahibinin Haklarına Bağlantılı Haklar*, İstanbul: Vedat, 2005.
- Ateş, Mustafa. *Fikri Hukukta Eser Sahipliği*. Ankara: Adalet, 2012.
- Ateş, Mustafa. “Eser Sahibinin Umuma İletim Hakkı ya da ‘E-Haklar’: FSEK’in 25. Maddesine Dair Genel Bir Değerlendirme,” içinde *Fikrî Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2012*, Ed. Tekin Memiş, 17-54. Ankara: Yetkin, 2013.
- Aydıncık, Şirin. *Fikri Haklara İlişkin Lisans Sözleşmeleri*, İstanbul: Arıkan, 2006.
- Ayiter, Nuşin. *Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri*. Ankara: Sevinç Matbaası, 1982.
- Başpınar, Veysel ve Doğan Kocabey. *İnternette Fikrî Hakların Korunması*. Ankara: Yetkin, 2007.
- Bei Jing. “Cover Version and Copyright: Based on Copyright (Amendment) Bill 2014 of Hong Kong,” içinde *14th Asia-Pacific Regional Conference of the International Telecommunications Society (ITS): "Mapping ICT into Transformation for the Next Information Society"* (Kyoto: International Telecommunications Society (ITS) 2017), <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/171925/1/Bei-updated.pdf>. Erişim Tarihi 29.05.2024.
- Bozbel, Savaş. “Fikrî Eserlerin Umuma Erişilebilir Kılınması (FSEK m. 25/II),” içinde *Hâluk Konuralp Anısına Armağan, C. 3*, Ed. Osman Berat Gürzumar, 196-218. Ankara: Yetkin, 2009.
- Bozbel, Savaş. *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku*. İstanbul: On İki Levha, 2012.
- Bozgeyik, Hayri. “Fikir ve Sanat Eserlerinde Hususiyet.” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 25, no. 3 (2009): 169-224.
- Demirel, Ceren. *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 10. Maddesi Bağlamında Birden Fazla Eser Sahibi Tarafından Meydana Getirilen Eserler ve Eser Sahipleri Birliği*. Ankara: Savaş, 2017.
- Dreier, Thomas ve Gernot Schulze. *Kommentar zum Urheberrechtsgesetz*. 7. Auflage. München: Beck, 2022.
- Efroni, Zohar. *Access-Right: The Future of Digital Copyright Law*. Oxford: Oxford University Press, 2010.
- Erbek, Özge. “Müzik Eserlerinin Umuma Açık Mahallerde Kullanılması.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, Özel Sayı (2007): 849-905.
- Erdil, Engin. *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İşlenme Eserler*. İstanbul: Beta, 2003.

- Erdil, Engin. *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Şerhi*, C. 1. 3. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2009.
- Erel, Şafak. *Türk Fikir ve Sanat Hukuku*. 3. Baskı. Ankara: Yetkin, 2009.
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 28. Baskı. Ankara: Legem, 2023.
- Evans, Roy. "Musical Arrangements: The Unprotected Intellectual Property." *Media Law & Policy* 5, no. 3 (1997): 23-36.
- Gökçek, Hasan Serat. "Elektronik Dans Müziğinde Hususiyet." *Yaşar Hukuk Dergisi* 5, no. 1 (2023): 113-157.
- Kaplan, Yavuz. *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunmasına Uygulanacak Hukuk*. Ankara: Seçkin, 2004.
- Karaaslan, Pelin. "Fikir ve Sanat Eserlerinin Teknik Gereklik Nedeniyle Geçici Çoğaltılması." *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 8, no. 1 (2022): 29-49.
- Kılıçoğlu, Ahmet. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 25. Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.
- Kılıçoğlu, Ahmet. *Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar*. 8. Baskı. Ankara: Turhan, 2022.
- Memiş, Tekin. *Fikri Hukuk Bakımından İnternet Ortamında Müzik Sunumu*. Ankara: Seçkin, 2002.
- Özkan, Zehra. *Karşılaştırmalı Hukukta Müzik Eserlerinin Dijital İletimi*. Ankara: Yetkin, 2008.
- Özcan, Fırat. *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku*, Ankara: Turhan, 2008.
- Reinbothe, Jörg ve Silke von Lewinski. *The WIPO Treaties 1996 – The WIPO Copyright Treaty and the WIPO Performances and Phonograms Treaty Commentary and Legal Analysis*. London: Butterworths LexisNexis, 2002.
- Suluk, Cahit, Temel Nal ve Rauf Karasu. *Fikri Mülkiyet Hukuku*. 7. Baskı. Ankara: Seçkin, 2023.
- Tekinalp, Ünal. *Fikri Mülkiyet Hukuku*. 5. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012.
- Wandtke, Artur-Axel ve Winfried Bullinger. *Praxiskommentar Urheberrecht*. 6. Auflage. München: Beck, 2022.
- Yavuz, Levent, Türkay Alica ve Fethi Merdivan. *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu*, C. 1. 2. Baskı. Ankara: Seçkin, 2014.
- Yavuz, Levent, Türkay Alica ve Fethi Merdivan. *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu*, C. 2. 2. Baskı. Ankara: Seçkin, 2014.
- Zoesch, John R. III. "Discontented Blues: Jazz Arrangements and the Case for Improvements in Copyright Law." *Catholic University Law Review* 55, no. 3 (2006): 867-904.